

IV. SĄDOWNICTWO

A. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. Kodeks karny.

Art. 54. Ustalanie poprzedniej karalności oskarżonego na podstawie jego własnego przyznania jest dopuszczalne i wystarczające (10 I 39 — 2 K 3054/38).

Art. 262. Nieupoważniona i samowolna pożyczka udzielona sobie przez pracownika z posiadanych przez niego pieniędzy pracodawcy stanowi przywłaszczenie, chociażby zaciągnięta została w nadziei i w zamiarze jej odpracowania, ile że pracownik w tym wypadku rozporządził się cudzym mieniem, jak swoją własnością, do czego nie był upoważniony (10 I 39 — 1 K 3473/38).

Art. 275. Występki z art. 275 i 277 k. k. mogą być popełnione tylko w bezpośrednim zamiarze pokrzywdzenia wierzycieli, dołus eventualis nie wystarcza dla bytu przestępstwa z cytowanych przepisów ustawy karnej (21 I 39 — 3 K 1024/38, postanowienie składu 7 sędziów).

Art. 290 § 1. Przepis art. 103 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 17 II 1922 Dz. Ust. poz. 164 uchyla zastosowanie art. 290 § 1 k. k. w przypadku przyjęcia przez niższego funkcjonariusza państwowego korzyści majątkowej w związku z urzędowaniem; w ten sam sposób rozstrzyga się w drodze analogii zagadnienie w stosunku do niższych funkcjonariuszów samorządowych (17 XII 38 — 3 K 3024/37 postanowienie składu 7 sędziów).

II. Kodeks postępowania karnego.

Art. 2. Skazanie oskarżonego za zawodowość przestępczą, pomimo że akt oskarżenia zarzucał mu recydywę, jest dopuszczalne, jako obracające się w granicach tożsamości czynu (25 I 39 — 3 K 2347/38).

III. Ustawa z 21 października 1921 o zarobkowym pośrednictwie pracy (Dz. Ust. poz. 647).

Wspomniana ustawa (nie obowiązująca na terenie Górnego Śląska) ustanawia nie tylko kompetencje władzy uprawnionej do

wydawania koncesji, lecz zarazem określa terytorialnie granice tej koncesji (art. 6 ust. 1) i zawiera inne postanowienia normujące działalność przedsiębiorstwa zarobkowego pośrednictwa pracy. Gdy przeto zasięg terytorialnej działalności przedsiębiorstwa jest w każdorazowym zezwoleniu wydawanym przez Ministerstwo Opieki Społecznej określony, to zezwolenie uzyskane na podstawie ustawy niemieckiej z 2 VI 1910 r. o pośrednictwie pracy (Dz. Ust. Rzeszy str. 860) i wydane przez miejscowe władze śląskie nie daje uprawnienia do działania na pozostałym obszarze Polski, które to działanie uwarunkowane jest posiadaniem koncesji w cytowanej ustawie polskiej określonej (17 II 39 — I K 1464/38).

IV. Ustawa z 15 VII 1935 o państwowym podatku przemysłowym (Dz. Ust. poz. 339/36).

Art. 2 ust. 1. Nie podlega podatkowi przemysłowemu hodowla inwentarza pozostająca w ścisłym i ubocznym związku z gospodarstwem rolnym, chociażby do tuczenia inwentarza zużywano częściowo produkty obcego gospodarstwa (17 II 39 — 3 K 2676/38).

V. Ustawa z 28 marca 1933 o biurach pisania podań (Dz. Ust. poz. 269).

Pojęcie zawodowości zawarte w ustawie z 28 III 1933 o biurach pisania podań oraz o zakazie udzielania porad prawnych i prowadzenia cudzych spraw (Dz. Ust. poz. 269) rozumieć należy w znaczeniu przyjętym przez kodeks karny (26 XI 38 — 2 K 62/38, postanowienie składu 7 sędziów).

VI. Organizacja podatkowa z 15 III 1934 (Dz. Ust. poz. 134/36).

Art. 178. 1. Sprzedaż materiałów piśmiennych za świadectwem przemysłowym II kategorii handlowej może być połączona z uboczną sprzedażą książek (17 II 39 — 3 K 2242/38).

2. Rzeźnia rytualna, prowadzona przez gminę wyznaniową żydowską jako oddzielny zakład przemysłowy i służąca chociażby tylko do uboju ptactwa, wymaga nabycia świadectwa przemysłowego (17 II 39 — 3 K 2758/38).

VII. Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z 26 IV 1936 w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą (Dz. Ust. poz. 249/36 i poz. 584/138).

Art. 1 ust. 3. W wypadku istnienia danych wskazujących, że oskarżony pomimo posiadania obywatelstwa polskiego, powinien być uznany za cudzoziemca w rozumieniu dekretu dewizowego

stwierdzenie istnienia odmiennego stanu rzeczy obciąża oskarżonego (10 I 39 — 2 K 2045/38).

Art. 8 ust. 3. List gruntowy przynoszący odsetki jest papierem procentowym w rozumieniu dekretu dewizowego (10 I 39 — 3 K 1959/38).

VIII. Prawo karne skarbowe z 3 XI 1936 (Dz. Ust. poz. 581/36).

Art. 20. Równowartość przepadku, orzekana w wypadku nieujęcia przedmiotu przestępstwa, nie ulega zamianie na zastępczą karę na wolności, bowiem orzeczenie z art. 20 p. k. s. w przeciwnieństwie do konstrukcji przyjętej w art. 19 u. k. s. z 1932 r. nie ma charakteru dodatkowej kary pieniężnej, lecz stanowi odszkodowanie za zajęcie przedmiotu przestępstwa (9 III 39 — 2 K 2686/38)

Art. 23. 1. Kara aresztu za przestępstwa skarbowe nie może być orzeczona w wymiarze poniżej jednego tygodnia, bowiem z mocy art. 2 p. k. s. przepis art. 40 k. k. został w stosunku do przestępstw karnych skarbowych utrzymany, prawo karne skarbowe zaś w art. 23 p. k. s. ani w żadnym innym przepisie nie zawiera postanowienia upoważniającego sąd do orzeczenia kary aresztu jako kary zasadniczej poniżej jednego tygodnia (25 I 39 — 3 K 2345/38)

2. Stosując złagodzenie zasadniczej kary z art. 23 p. k. s. sąd może złagodzić karę tylko według jednego ze sposobów, przewidzianych w punktach a—c § 1 art. 23 p. k. s. Wybór jednego ze sposobów złagodzenia kary zależy od rodzaju zagrożonej w ustawie sankcyjkarnej i od uznania sądu, natomiast sąd nie jest upoważniony do równoczesnego dwu lub trzystopniowego łagodzenia kary z punktów a, b i c (25 I 39 — 3 K 2346/38).

Art. 249 § 1 lit. „e”. 1. Dla uznania przestępczej zawodowości jest bez znaczenia okoliczność, że oskarżony kar, wymierzonych za poprzednio dokonane przestępstwa nie odcierpiał, wystarcza, że je popełnił w zamiarze stworzenia sobie w ten sposób źródła dochodu (25 I 39 — 3 K 2347/38).

2. Skoro sąd ustalił, że oskarżony zamierzał z przestępczej działalności stworzyć sobie źródło zarobkowania, to chociażby nie był on uprzednio karany, mógł być uznany za przestępcę zawodowego (9 III 39 — 3 K 11/39).

Art. 57 § 1 lit. „a” Nieprzerobione liście surowca tytoniowego, chociażby pokrajane nie stanowią przetworzenia surowca w gotowy wyrób tytoniowy, a samo palenie takiego surowca nie jest paleniem wyrobu tytoniowego, wobec czego osoba, u której pokra-

jany surowiec znaleziono może odpowiadać z art. 62 § 1 p. k. s. za bezprawne nabycie lub przechowywanie surowca, lecz nie odpowiada z art. 57 § 1 lit. „a” p. k. s. (10 I 39 — 2 K 1827/38).

Art. 338. Obrońca z urzędu, wyznaczony oskarżonemu nieobecnemu nie jest wolny od obowiązku wpłacenia kaucji kasacyjnej, jeżeli zakłada kasację w imieniu oskarżonego (9 III 39 — 2 K 21/39).

Stefan Bleszyński

Prokurator Sądu Najwyższego

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. USTAWODAWSTWO OGÓLNOPOLSKIE

Dekret o samorządzie miejskim z 4 II 1919 (Dz. Pr. poz. 140).

Art. 21. Uprawnienia emerytalne mogą powstać dla pracowników miejskich jedynie na zasadzie uchwały rady miejskiej i magistrat takich uprawnień nadawać nie może, wobec czego wypłacanie pewnych sum przez magistrat pracownikowi niezależnie od tego, jak magistrat nazywał te świadczenia (zapomogą czy też emeryturą), nie może stworzyć uprawnień do zaopatrzenia emerytalnego (2 IX 1938 — C I 1167/37). (Św)

Ustawa z 18 XII 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. 1920 r. poz. 7 i 1933 r. poz. 734).

Art. 16. Normy wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, ustalone przez art. 16 ustawy z 18 XII 1919 r., nie mogą być zmniejszone przez zawierane umowy, zwiększone zaś mogą być za zgodą stron, natomiast sąd nie jest władny normy te dowolnie podwyższyć (10 VI 1938 — C I 2025/37).

Sąd może uznać, iż ubezpieczalnia społeczna zbogaciła się pracą swego pracownika w godzinach nadliczbowych (10 VI 1938 — C I 2025/37). (Św)

Ustawa o spółdzielniach z 29 X 1920 (Dz. Ust. poz. 733).

Art. 118, 119. Z dniem 1 I 1921 członkowie spółdzielni, które nie uzgodniły jeszcze swych statutów z zasadami nowego prawa, zwolnieni zostali od bezpośredniej odpowiedzialności wobec wierzycieli i po tym dniu osoby wstępujące w charakterze członków do takich spółdzielni nie miały już obowiązku z § 120 niem. ust. o spółdzielniach z 20 V 1898 umieszczenia w deklaracji przystą-

pienia (§ 15 tej ustawy) uwagi, że odpowiadają bezpośrednio wierzycielom za zobowiązania spółdzielni według przepisów prawa. Natomiast w myśl § 120 ust. z 20 V 1898 w związku z art. 118 i 119 ust. o spółdzielniach z 29 X 1920 deklaracja taka musiała zawierać wyraźną uwagę, że przystępujący do spółdzielni jako członek odpowiada całym swoim majątkiem wobec spółdzielni w myśl ustawy. Treści takiej uwagi nie zawiera wzmianka na deklaracji, że deklarujący zobowiązuje się „w myśl ustawy o spółdzielniach z 29 X 1920 do dodatkowej odpowiedzialności nieograniczonej to jest do nieograniczonego obowiązku dopłaty za zobowiązania spółdzielni” (17 I 1938 — C III 1929/35). (Li)

Ustawa o spółdzielniach z 29 X 1920 w brzmieniu obwieszczeniu z 16 VI 1934 (Dz. Ust. poz. 495).

Art. 27. Postanowienie w statucie, że odpowiedzialność członka występującego z spółdzielni rozciąga się jeszcze na następny rok po wystąpieniu, jako sprzeczne z przepisem art. 27 ustawy o spółdzielniach nie ma skutku prawnego stosownie do przepisu art. 2 tej ustawy (8 VI 1938 — C III 943/36). (Li)

Rozporządzenie z 19 VII 1922 w przedmiocie wykonania ustawy z 1 VI 1922 o monopolu tytoniowym w pierwszym okresie przejściowym (Dz. Ust. poz. 566).

Rozp. z 29 X 1922 w przedmiocie wykonania ustawy z 1 VI 1922 o monopolu tytoniowym w dalszym okresie przejściowym (Dz. Ust. poz. 916).

Wykonanie monopolu na podstawie powyższych rozporządzeń, mających na celu osiągnięcie zysku monopolowego, dokonuje się za pomocą czynności, w których Państwu przysługuje pozycja równorzędna ze swymi kontrahentami w obrocie prywatno-majątkowym. Dlatego umowa stron, mająca zapewnić przedsiębiorstwu monopolowemu zysk, dotyczy stosunku prywatno-prawnego, o którym tak co do istnienia jak i co do skutków rozstrzyga w razie sporu sąd powszechny (10 I 1938 — C III 1126/37). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 14 V 1924 r. o przechowaniu zobowiązań prywatno-prawnych (Dz. Ust. 1925 r. poz. 213).

§ 29 ust. 1 lit. „a”. Wzrost siły nabywczej pieniądza o tyle tylko ma wpływ na przechowanie wierzytelności z tytułu reszty szacunku nieruchomości, że wpływa na określenie obecnej wartości tej nieruchomości i tym samym na obniżenie stosunku tej wartości do wartości nieruchomości w dacie sprzedaży, co znów pociąga

za sobą obniżenie miary przerachowania reszty szacunku w myśl ust. 1 lit. „a” § 29 rozp. walor. (18 XI 1938 — C I 1790/37). (Św)

Prawo wekslowe z 14 XI 1924 r. (Dz. Ust. poz. 926).

Art. 96. Jeżeli weksel nie został wydany w miejsce zapłaty i przeto nie nastąpiło odnowienie zobowiązania na skutek wydania weksłu, wierzyciel w razie zaginięcia weksłu może dochodzić pretensji z czynności, poprzedzającej wydanie weksłu, w drodze sporu cywilnego i nie ma obowiązku korzystania z trybu postępowania amortyzacyjnego, w art. 96 i nast. prawa wekslowego uregulowanego (28 X 1938 — C I 1563/37). (Św)

Art. 100 ust. 1. Dłużnik nie może kwestionować autentyczności podpisu na wekslu, który wręczył wierzycielowi jako „swój”. tzn. przez siebie podpisany, co winno spowodować takie same skutki, jak gdyby podpis był skreślony własnoręcznie (13 X 1938 — C I 1479/37). (Św)

Art. 100 ust. 2. Weksel, któremu w czasie wręczenia go przez dłużnika wierzycielowi brak było daty płatności, lecz który następnie został tą datą wypełniony, nie może być uważany za weksel płatny za okazaniem. Dłużnik wekslowy nie może podnosić zarzutu wypełnienia weksłu niezgodnie z jego wolą co do terminu płatności, jeżeli żadnej umowy w tej mierze nie zawarł, wręczenie bowiem weksłu, w szczególności gdy chodzi o weksle, zabezpieczające zaciągnięcie pożyczki, z nieoznaczoną datą płatności stwarza domniemanie faktyczne, które zobowiązany z weksłu może obalać wszelkimi sposobami, że upoważnił wierzyciela do wypełnienia weksłu datą, którą wierzyciel uzna za odpowiednią (6 X 1938 — C I 1286/37). (Św)

Rozporządzenie z 9 XII 1924 o zmianie ustroju Prokuraturii Generalnej (Dz. Ust. poz. 967).

Art. 1, 2, 6, 8. W sprawach dotyczących interesów majątkowych Państwa stroną jest Skarb Państwa, a nie poszczególne władze lub instytucje państwowe. Doręczenie więc pozwu skierowanego przeciwko Państwu nastąpić może skutecznie tylko Prokuraturii Generalnej, powołanej w cywilnym postępowaniu sądowym wyłącznie do zastępstwa Skarbu Państwa. Art. 8 rozp. z 9 XII 1924 nie daje podstawy do wniosku, że Prokuratura jest tylko uprawniona do pełnienia czynności urzędowych na wezwanie władz, że jednak można podejmować czynności procesowych wobec tychże władz bezpośrednio, że więc można doręczać im skutecznie pozew. Przepis § 8 określa wewnętrzny stosunek Prokuraturii do władz państwowych i urzędów, jak to wynika mianowicie z przytocze-

nia § 15, zapowiadającego wydanie instrukcji wewnętrznego urzędowania. Takie same znaczenie ma przepis art. 44 uchwały Rady Ministrów z 17 VI 1920 (Dz. Ust. poz. 502) w zakresie, w jakim jeszcze obowiązuje. (2 III 1938 — C III 244/36). (Li)

Konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską z 10 II 1925 (Dz. Ust. poz. 501).

Art. J, XVI. Przepisy konkordatu nie dają żadnej podstawy do rozpatrywania ważności prywatno-prawnych umów o świadczenie usług, zawartych przez osoby wyznające obecnie lub poprzednio wiarę katolicką, z osobami innego wyznania stosownie do tego, czy przez zawarcie tych umów osoby te popadają w konflikt z zasadami swej religii np. ze względu can 2314 CJC. W zakresie ważności takich umów obowiązują wyłącznie przepisy prawa powszechnego (20 VI 1938 — C III 1313/37). (Li)

Ustawa o wykonaniu reformy rolnej z 28 XII 1925 (Dz. Ust. 1926. poz. 1).

Art. 44 ust. 3. Prawo do odprawy uzyskują pracownicy folwarczani, którzy przepracowali okres czasu przynajmniej 25 lat, tylko wówczas, gdy z powodu parcelacji zwolnieni zostali z pracy (4 V 1938 — C III 656/36). (Li)

Prawo prywatne międzynarodowe z 2 VIII 1926 (Dz. Ust. poz. 581).

Art. 8. Zasadę „locus regit actum” stosuje się tylko do przepisów normujących bezpośredni stosunek uprawnionego do rzeczy czyli do postanowień, które według kodeksu należą do zakresu prawa rzeczowego. Nie obejmuje natomiast powyższa zasada przepisów, które wejść mogą w styczność z prawem rzeczowym, jednak K należą do sfery stosunków innych, w szczególności zaś małżeńskich. Dlatego zasada powyższa nie wchodzi w grę przy ocenie, czy konieczne jest zezwolenie męża na cesję długu gruntowego, dokonaną przez żonę (6 IV 1938 — C III 1523/36). (Li)

Ustawa z 2 VIII 1926 o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. Ust. 1930 poz. 467).

Art. 3. Sprzedawanie towaru poniżej ceny wyznaczonej przez wytwórcę lub hurtownika, przy usuwaniu znaków kontrolnych umieszczonych na towarze przez wytwórcę lub hurtownika celem wykrycia odbiorców, którzy spod zakazu obniżania cen się wyłamują, przedstawia czyn z art. 3, jeżeli ustanowienie ceny jednostkowej służyło nie wyzyskowi konsumentów, lecz ugruntowaniu zaufania pomiędzy nimi a wytwórcą oraz zaprowadzeniu solidnych stosunków pomiędzy detalistami i miało na celu zapewnienie im

równomiernego godziwego zarobku z wykluczeniem niezdrowej konkurencji, zaś odbiorca obniżający cenę starał się system ten przełamać nie z żadnych pobudek idealnych, zwłaszcza dla zredukowania nadmiernych cen, lecz celem zdobycia klienteli kosztem innych detalistów, przy czym nakłaniał odbiorców wytwórcy lub hurtownika do łamania umów z nią o przestrzeganie cen detalicznych i to łamanie ukrywał za pomocą usuwania znaków kontrolnych (6 V 1938 — C III 827/36). (Li)

Rozp. Prez. Rzplitej z 19 XI 1927 o powierzeniu Państwowemu Bankowi Rolnemu prowadzenia likwidacji itd. (Dz. Ust. poz. 924).

Art. 1. Uprawnienie Banku Rolnego do likwidowania spraw finansowych instytucji osadniczych nie ogranicza się do ściągania w trybie administracyjnym jedynie powtarzających się świadczeń, lecz obejmuje także prawo do ściągania wszelkich innych należności, a więc również nadwyżki powstałej z przerachowania. Dowodzą tego tak powyższy art. 1, jak również art. 26 i 29 ustawy z 10 VI 1921 w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego w brzmieniu obwieszczenia Min. Ref. Roln. z 5 V 1931 (Dz. Ust. poz. 609) oraz rozp. Rady Min. z 25 VI 1932 (Dz. Ust. poz. 580) (18 V 1938 — C III 837/36). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 24 II 1928 o przepisach tymczasowych, dot. umowy ubezpieczenia (Dz. Ust. poz. 211).

Art. 8 l. 2, 3. Jeżeli wezwanie zawierało zagrożenie, że po bezskutecznym upływie dodatkowego terminu zakład za szkodę nie odpowiada, gdyby zaszedł wypadek szkody, a więc treścią swą czyniło zadość przepisowi art. 8 l. 2 zdanie rozp. z 24 II 1928, to obojętne jest, że zakład błędnie przytoczył w miejsce powyższego art. 8 przepis § 39 niemieckiej ustawy o umowie ubezpieczenia, gdyż ubezpieczony w żadnym razie nie mógł mieć wątpliwości co do skutków zwłoki. (Li)

Art. 8 l. 4. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń upada także w tym przypadku, gdy w dodatkowym terminie ubezpieczony nie zapłaci części składki (28 II 1938 — C III 1760/35). (Li)

Rozporządzenie z 7 III 1928 o powództwie cywilnym o odszkodowanie z tytułu wynagrodzenia za nieruchomość przymusowo wykupioną lub przejętą na rzecz Państwa (Dz. Ust. poz. 253).

Art. 1, 3. Z porównania ustępu 1 art. 1, który ustala prawo powództwa służącego podanym tam osobom, z jego ustępem 2 wynika, że ustęp 2 ma na celu określenie czasu wniesienia powództwa, nie stanowi natomiast sposobu jego wniesienia, który wobec

przepisu art. 3, wskazującego miarodajną ustawę procesową, unormowany jest przepisami ustawy o postępowaniu, obowiązującą w miejscu położenia nieruchomości. W byłej dzielnicy pruskiej zatem w czasie, gdy obowiązywała jeszcze niemiecka ustawa o postępowaniu cywilnym, wniesienie powództwa następowało przez doręczenie skargi pozwanemu i ta chwila decydowała przy obliczeniu terminu z art. 29 ust. o wykonaniu reformy rolnej. W tym stanie prawnym bez znaczenia jest porównanie zwrócenia się na drogę sądową z środkiem odwoławczym, gdyż samo pojęcie środka odwoławczego wymaga zawisłości sprawy, tymczasem zwrócenie się na drogę sądową ma tę zawisłość dopiero wywołać (2 III 1938 — C III 244/36). (Li)

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 16 III 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 323).

Art. 24. Pracobioreca nie może domagać się umieszczenia w świadectwie uwag, które potwierdzałyby dobre jego kwalifikacje, ponieważ wszelkie dodatki w świadectwie poza wyszczególnieniem czasu trwania pracy i rodzaju zatrudnienia zależą od dobrej woli pracodawcy (27 IV 1938 — C III 525/36). (Li)

Art. 24. Przepisem tym uchylony został § 630 niem. kc. Wobec tego, że art. 24 nie wymaga, aby świadectwo wystawione pracownikowi przez pracodawcę zawierało opinię o kwalifikacjach pracownika, obojętnym jest, czy pracodawca miał przyczyny do ujemnej opinii o pracowniku, jeżeli jej w świadectwie nie wyraził, gdyż do wydania korzystnej opinii nie jest w ogóle zobowiązany (1 VII 1938 — C III 508/37). (Li)

Art. 32. I. Bezzwłoczne rozwiązanie umowy dopuszczalne jest także z powodu nieumyślnych uchybień pracownika, a skutkiem tego nastąpić może w razie okazania się u niego braku kwalifikacji (1 VII 1938 — C III 452/36). (Li)

2. Umowa podlega natychmiastowemu rozwiązaniu przez pracodawcę także wówczas, gdy pracownik podał pracodawcy niezgodne z prawdą okoliczności o swych kwalifikacjach w czasie przed przyjęciem go do pracy, zaś przy zawieraniu umowy o kwalifikacjach nie było mowy. Chodzi bowiem o nadużycie zaufania pracodawcy (25 IV 1936 — C III 60/38). (Li)

3. Pracodawca, rozwiązując umowę o pracę z ważnej przyczyny, nie ma obowiązku podać tej przyczyny do wiadomości pracownikowi; konieczne jest tylko, aby w momencie zwolnienia istniała ważna przyczyna do rozwiązania umowy, obojętne jest natomiast, czy przy zwolnieniu podana została pracownikowi rzeczwista przyczyna (15 IX 1938 — C I 2469/37). (Św)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29 XI 1930 r. o kodeksie postępowania cywilnego (Dz. Ust. poz. 651 i z r. 1932 poz. 802 i 934).

Art. 2. Roszczenie oparte na przepisie art. 650 kpk nie może być dochodzone w drodze powództwa cywilnego (7 II 1938 — C III 3168/37). *(Li)*

Art. 2. Dłużnik upadłościowy nie może żądać w drodze powództwa cywilnego ustalenia obowiązku dawania mu wsparcia i jego wysokości, skoro ustalenie takie należy do wyłącznej właściwości zebrania wierzycieli (§ 132 niem. ord. konk.). O ile chodzi o powództwo o zapłatę przyznanego wsparcia, to wsparcie wypłacone należy do kosztów masy, zaś wsparcie niewypłacone do długów masy (§ 58 poz. 3 niem. ord. konk.). Zaspokojenie zaś kosztów i długów masy należy do zarządcy masy w zależności od rozporządzalnych środków pieniężnych i w zależności od kolejności przewidzianej w § 60 ord. konk., przy czym zarządca działa pod nadzorem sądu upadłościowego (§§ 83 i 84 ord. konk.) i pod skutkami osobistej odpowiedzialności (§ 82 ord. konk.). Egzekucja zatem wsparcia przyznanego dłużnikowi kolidowałaby z przepisami powyższymi, skutkiem czego jest niedopuszczalna. Gdy zaś nie można żądać ani ustalenia wsparcia ani go ściągać przymusowo, przeto droga procesu cywilnego o wsparcie jest wykluczona (5 VII 1937 — C III 1329/35). *(Li)*

Art. 2 i 3. Żądanie ustalenia, że choroba i niezdolność do pracy „pochodzą z wypadku” tj. że przyczyną choroby i niezdolności do pracy jest wypadek, nie jest żądaniem ustalenia prawa lub stosunku prawnego, lecz żądaniem ustalenia związku przyczynowego pomiędzy dwoma faktami. Powództwo o takie ustalenie nie przedstawia żadnego sporu o prawo prywatne, jest zatem niedopuszczalne (21 II 1939 — C III 3303/37). *(Li)*

Art. 3. Niedopuszczalne jest powództwo o ustalenie, że wypowiedzenie, które rozwiązało stosunek pracy jest nieważne, jeżeli pracownik zaprzestał pracować i wynagrodzenie za pracę nie otrzymuje, gdy może więc pozewm o świadczenie domagać się wszystkiego, co mu wskutek nieważności wypowiedzenia prawnie się należy (21 II 1939 — C III 3303/37). *(Li)*

Art. 16. W sprawach dotyczących zobowiązań wekslowych, wartość przedmiotu sporu stanowi dochodzona suma wekslowa; nie wlicza się do tej wartości żadnych należności ubocznych, jako to odsetek, prowizji, kosztów protestu itd. (24 IX 1938 — C II 631/38). *(Db)*

Art. 43. Sąd miejsca zamieszkania męża nie jest właściwy do rozpoznania sprawy, wytoczonej przez żonę przeciwko mężowi

o powrót do wspólności małżeńskiej i o utrzymanie, jeżeli żona w miejscu ostatniego wspólnego zamieszkania małżonków jeszcze stale przebywa (15 IX 1938 — C II 286/38). (Db)

Art. 84 i nast. Okoliczność, że strona ustanowiła pełnomocnika generalnego i ten ustanowił pełnomocnika procesowego nie pozbawia ani strony ani pełnomocnika generalnego prawa ustanawiania samodzielnie dalszego pełnomocnika procesowego. Gdyby zaś nawet strona zrzekła się prawa ustanawiania pełnomocnika, dotyczyłoby to tylko jej stosunku wewnętrznego, nie naruszałoby natomiast uprawnień pełnomocnika, ustanowionego przez stronę, na zewnątrz (20 VI 1938 — C III 69/37). (Li)

Art. 91. Pełnomocnictwo upoważniające substytutą do zastępowania w „terminie dzisiejszym i ewentualnie w następnych terminach przed Sądem Najwyższym” nie jest pełnomocnictwem ani procesowym ani specjalnym, które upoważniałoby do skutecznego podpisania skargi kasacyjnej. (Postanowienie z 8 VII 1938 — C III 1129/36). (Li)

Art. 94. Jeżeli strona zastąpiona jest przez kilku adwokatów, oświadczenia ich sprzeczne z sobą nie mają skuteczności, gdy adwokaci działają wspólnie. Jeżeli każdy z nich działa odrębnie, to oświadczenia każdego z nich wywierają samodzielny skutek. Wówczas oświadczenie jednego adwokata odwołane być może przez drugiego tak dalece, jak strona sama mogłaby oświadczenie to odwołać (20 VI 1938 — C III 69/38). (Li)

Art. 109 § 2. Kodeks postępowania cywilnego nie zawiera przepisu analogicznego do § 97 niem. upc, który obciążał kosztami stronę przegrywającą środek odwoławczy bez względu na ostateczny wynik procesu. Wskutek tego w myśl przepisów art. 101 i nast., art. 109 § 1 kpc orzeczenie o kosztach może być wydane tylko w orzeczeniach rozstrzygających ostatecznie i całkowicie w danej instancji. Wyjątek stanowi art. 109 § 2 kpc, który można stosować w przypadkach przewidzianych w art. 104 kpc. (1 VII 1938 — C III 910/38) (Li)

Art. 112. Strona wnosząca o prawo ubogich dopiero w III instancji nie ma potrzeby wykazywania, że jej stan majątkowy się pogorszył; decydujący jest stan majątkowy w chwili ubiegania się o prawo ubogich (20 IV 1938 — C III 436/38). (Li)

Art. 116. Środkiem odwoławczym na wyrok nie może strona żalić się na to, że nie przydzielono jej adwokata w siedzibie sądu procesowego, albowiem wady w przyznaniu prawa ubogich dochodzone być mogą tylko w oddzielnym postępowaniu, dotyczącym przyznania prawa ubogich (13 IV 1938 — C III 1939/36). (Li)

Art. 119. 1. Gdy strona zrzeka się udzielonego jej prawa ubogich, sąd uprawniony jest do cofnięcia tego prawa. Należy bowiem przyjąć, że w razie złożenia tego rodzaju oświadczenia przez stronę przestały w rozumieniu art. 119 § 1 kpc istnieć te okoliczności, na podstawie których prawo ubogich zostało poprzednio przyznane. Natomiast skutek zrzeczenia się prawa ubogich automatycznie nie gaśnie. Skutkiem tego nie ma zastosowania art. 13 przepisów o kosztach sądowych z 24 X 1934, lecz powinno nastąpić ściągnięcie odnośnych opłat w myśl art. 7 i 16 tychże przepisów (20 VI 1938 — C III 69/37). (Li)

2. Sąd bez zarządzenia dochodzenia, o którym mówi art. 114 § 1 kpc, i stwierdzenia, że okoliczności, na których podstawie przyznano prawo ubogich, przestały istnieć, nie może cofnąć prawa ubogich, opierając się na tym, że upłynął znaczny okres od czasu wydania postanowienia o przyznaniu prawa ubogich do wytoczenia powództwa (23 IX 1938 — C I 1647/38). (Św)

Art. 145 § 1. Jeżeli przewodniczący mimo braku wniosku o zwolnienie od obowiązku obrania sobie zamieszkania dla doręczeń w siedzibie sądu wezwie stronę w miejscu jej zamieszkania poza siedzibą sądu, nie zarządzi zaś, że należy postępować w myśl art. 145 § 2 kpc, to należy przyjąć, że przewodniczący zwolnił stronę od powyższego obowiązku (22 IV 1938 — C III 430/36). (Li)

Art. 164. Wezwanie na termin publikacyjny jest zbyteczne, ponieważ nie chodzi tu o rozprawę, na której strony mogłyby przedsiębrać czynności procesowe (1 VII 1938 — C III 3349/37). (Li)

Art. 186 § 1. Niezażądanie przez adwokata sporządzenia wyroku z uzasadnieniem na piśmie dlatego, że na zapytanie nie otrzymał odpowiedzi od klienta, uzasadnia winę pełnomocnika procesowego wykluczającą przywrócenie terminu z art. 350 kpc (5 II 1938 — C III 3078/37). (Li)

Art. 187 § 1, 434. Oddalenie wniosku o przywrócenie z przyczyn merytorycznych bez rozprawy uzasadnia pogwałcenie istotnego przepisu postępowania w rozumieniu art. 434 kpc (14 I 1938 — C III 1894/35). (Li)

Art. 188 § 2, 410, 441. Słuszność postanowienia o przywrócenie terminu podlega w III instancji rozpoznaniu na wniosek strony przeciwnej (29 IV 1938 — C III 46/38). (Li)

Art. 206 § 1 p. 2, 231. Okoliczności przytoczone w wniosku o prawo ubogich nie mogą zastąpić okoliczności faktycznych, które po myśli art. 206 § 1 punkt 2 kpc należy wskazać w pozwie i po myśli art. 231 § 1 kpc z zastrzeżeniem tam podanym w toku procesu. Aczkolwiek więc nawet wniosek o prawo ubogich znajduje

się w aktach sporu, sąd nie ma obowiązku przy wydaniu wyroku uwzględnić jego treści. Jeżeli w wniosku o prawo ubogich mieści się oświadczenie z § 123 kc, to nie ma ono żadnego znaczenia dla tego, że w myśl § 143 kc musi ono dojść do przeciwnika, tymczasem wniosek o prawo ubogich skierowany jest tylko do sądu i w zasadzie nie podlega doręczeniu stronie przeciwnej a zatem nie może być uznany za oświadczenie w myśl § 143 kc chociażby z jakichkolwiek przyczyn został przeciwnikowi doręczony (30 IV 1938 — C III 752/37). (Li)

Art. 224. Strona, która wniosła o przeprowadzenie rozprawy w jej nieobecności, nie jest zwolniona od przedstawienia sądowi na piśmie swych twierdzeń i dowodów i nie jest uprawniona do żądania, by sąd na cele przedstawienia mu materiału faktycznego rozprawę odraczał i by na podstawie art. 141 kpc wzywał ją do uzupełnienia tego materiału (8 VI 1938 — C III 2357/36). (Li)

Art. 244, 345, 404. Przy uwzględnieniu treści art. 344, 345 kpc przyjąć należy, że statut miejski uchwalony w granicach autonomicznej władzy gminy nie jest ustawą, którą należy wziąć pod uwagę z urzędu, lecz strona powołująca się na statut, musi jego istnienie i treść udowodnić tak samo, jak to ma miejsce w przypadkach stosowania prawa zwyczajowego. Dlatego sąd może dowód ze statutu w myśl art. 404 pominąć, jeżeli strona mogła z tego dowodu korzystać już w I instancji (20 VI 1938 — C III 823/37). (Li)

Art. 304 § 1. Strona, która pomimo wezwania nie stawiała się na posiedzenie sądu, na którym sąd postanowił zasięgnąć opinii biegłego, nie może czynić zarzutów, iż następnie wyznaczenie biegłego zostało dokonane przez sąd wezwany bez wysłuchania jej wniosków w przedmiocie liczby biegłych i ich wyboru (29 IX 1938 — C I 3056/37). (św)

Art. 380. Zrzeczenie się środka odwoławczego nie potrzebuje

być oświadczone przez strony ani równocześnie ani też wyrażnie.

Wystarczy każdy objaw woli, który nie może pozostawiać wątpliwości co do zamiaru poddania się stronie wydanemu orzeczeniu sądowemu przy wykluczeniu zamiaru skorzystania z przysługującego środka odwoławczego. Wystarczające będzie więc zażądanie wypisu wyroku z poświadczeniem jego prawomocności (20 VI 1938 — C III 69/37). (Li)

Art. 381, 382. Prawomocne postanowienie sądu egzekucyjnego o słuszności wszczęcia kroków egzekucyjnych przez wyjawienie majątku wiąże sąd procesowy w sporze, w którym gra decydującą rolę kwestia, czy zachodziły przesłanki powyższego postępowania (25 IV 1938 — C III 358/37). (Li)

Art. 382. 1. Zasądzenie na płacenie renty za niezdolność do pracy wywołaną czynnością niedozwoloną wyklucza dochodzenie dalszej renty za niezdolność do pracy spowodowaną tą samą czynnością, jeżeli powód nie wykaze, że chodzi o zupełnie inny odrębny skutek aniżeli ten, który był dochodzony poprzednio (20 XII 1937 — C III 1778/35). (Li)

2. Tymczasowe zarządzenie wydane na podstawie § 627 *nietr. upc* nie ma powagi rzeczy osądzonej w tym sensie, aby żona nie mogła dochodzić roszczenia o utrzymanie w procesie (30 IV 1938 — C III 43/38). (Li)

3. Oddalenie żony z żądaniem utrzymania na podstawie § 1361 *kc* nie wyklucza ponownego powództwa na podstawie okoliczności zaszłych po zapadnięciu prawomocnego wyroku (30 IV 1938 — C III 43/38). (Li)

4. Wyrok orzekający rozwód z winy obu stron, uchylony na skutek środka odwoławczego tylko jednej strony, nie jest prawomocny dla obu stron (30 IV 1938 — C III 43/38). (Li)

Art. 393 i nast. Błędne określenie środka odwoławczego jest nieszkodliwe tylko wówczas, gdy chodzi rzeczywiście tylko o błąd w oznaczeniu. Takiego błędu nie ma tam, gdzie z treści pisma procesowego wynika wyraźnie wola przedstawienia wniosku do rozstrzygnięcia właśnie tej instancji, do której został skierowany i to w trybie jej właściwym (18 II 1938 — C III 3300/37). (Li)

Art. 418. Apelację na wyrok sądu grodzkiego należy wnieść w terminie ustawowym w sadzie grodzkim, a nie w sadzie okręgowym (16 IX 1938 — C II 268/38). (Db)

Art. 424 § 2. 1. Skarga kasacyjna nie służy na postanowienia, którymi odmówiono wnioskowi o uchylenie postanowienia wstrzymującego egzekucję. (Postanowienie z 11 XII 1938 — C III 2137/37). (Li)

2. Postanowienia sądu drugiej instancji, dotyczące wykładni wyroku drugiej instancji, ulegają zaskarżeniu w drodze kasacji, ponieważ postanowienia te kończą postępowanie, zmierzające do usunięcia ewentualnych niejasności i braków wyroku, które powodują lub mogą spowodować trudności w wykonaniu wyroku względnie uniemożliwić wykonanie wyroku (13 X 1938 — C I 1596/37). (Św)

Art. 428 § 2. Skuteczność prawa ubogich winna być oceniona według chwili zgłoszenia żądania o przyznanie prawa ubogich (Zb. O. S. Najw. Nr 365/35), wobec czego niezłożenie kaucji kasacyjnej przy skardze zostałoby usprawiedliwione przyznaniem prawa ubogich, gdyby wniosek o przyznanie prawa ubogich był zgłoszony przed upływem terminu kasacyjnego, gdy zaś wniosek taki został

zgłoszony już po upływie tego terminu, przyznanie prawa ubogich nie może pokryć braku kaucji i skarga kasacyjna podlega odrzuceniu (29 IX 1938 — C I 1536/38). (Św)

Art. 429 § 2. W zażaleniu na odrzucenie pozwu nie można ani ograniczać ani rozszerzać, ani zmieniać żądania pozwu, lecz można jedynie podnieść, że albo cały pozew, albo część żądania pozwu (niektóre z żądań, jeżeli pozew zawierał kilka żądań, albo pewną część żądania, jeżeli żądanie jest podzielone ilościowo lub w inny sposób) nie podlegały odrzuceniu (24 I 1938 — C III 2976/36). (Li)

Art. 430. Zgłoszone w odpowiedzi na skargę kasacyjną żądanie zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego nie podlega uwzględnieniu, gdy odpowiedź ta została wniesiona z przekroczeniem dwutygodniowego terminu z art. 430 k. p. c. i jako spóźniona ulegała zwrotowi zgodnie z art. 396 § 1 i 397 w związku z art. 441 § 1 k. p. c. (6 VII 1938 — C I 3083/37). (Św)

Art. 434. Do istotnych przepisów postępowania należą przede wszystkim te, których pogwałcenie powoduje nieważność postępowania na podstawie art. 409 kpc. (18 VII 1938 — C III 496/38). (Li)

Art. 442. W sądowym postępowaniu egzekucyjnym nie ma skargi o wznowienie postępowania (19 IX 1938 — C II 206/38). (Db)

Art. 445 § 2. Jeżeli strona przytoczyła fakt ogólny, obejmujący szczegóły, to przytoczenie późniejsze nowych szczegółów, składających się na ten sam fakt, nie może być uważane za przytoczenie nowych okoliczności faktycznych w sensie art. 445 § 2 kpc. (Li)

Art. 448 § 1 p. 2. Jeżeli opiekun strony był poprzednio jej kuratorem i dowiedział się o zaskarżonym wyroku już jako kurator, termin z art. 448 § 1 kpc. liczy się już od chwili ustanowienia go opiekunem, a nie dopiero od czasu, gdy ponownie dowiedział się o wyroku jako opiekun, albowiem art. 448 § 1 punkt 2 nie przywiązuje żadnego znaczenia do źródła, z którego ustawy zastępca czerpie wiadomość, może ją więc mieć nie tylko od osoby trzeciej, lecz również od siebie samego w czasie, gdy jeszcze nie był ustawowym zastępcą (21 I 1938 — C III 2819/37). (Li)

Art. 464 § 2. Zarzut niewłaściwości sądu jest zgłoszony we właściwym czasie, jeżeli podany został w pierwszym piśmie wniesionym przeciwko nakazowi zapłaty, chociażby dopiero po zarzutach merytorycznych (18 V 1936 — C II 2823/35). (Db)

Art. 494 § 1, 502, 503, XLIII przep. wpraw.kpc. Jeżeli w przypadku, gdy sprawa toczy się po wejściu w życie kodeksu postępowania cywilnego, sąd polubowny uchwali stosować do postępowania przepisy niemieckiej ustawy o postępowaniu cywilnym, to prze-

pisy te mogą mieć zastosowanie tylko do wewnętrznego postępowania. W wszystkich natomiast przypadkach, w których kpc. zawiera przepisy bezwzględnie obowiązujące, albo przewiduje postępowanie przed sądem państwowym, należy stosować przepisy kpc. Skutkiem tego kwestię istnienia ważnego zapisu na sąd polubowny powinien rozstrzygać sąd państwowy na podstawie art. 503 § 1 p. i kpc., a nie w myśl § 1045 upc i do wyroku sądu polubownego należy postarać się nie o wyrok wykonawczy w myśl § 1042 upc., lecz o postanowienie i klauzulę w myśl art. 502 kpc., a kwestia nadania klauzuli nie może być przedmiotem skargi z art. 503 kpc., lecz tylko podstawa postępowania zażaleniowego (4 VI 1938 — C III 176/36). (Li)

Art. 527 p. 1. Unieważnienie ugody sądowej, zawartej co do wekslowego nakazu zapłaty, wydanego przeciwko kilku pozwany, skuteczne jest tylko w stosunku do tych pozwanych, którzy przeprowadzili sprawę o unieważnienie ugody (15 IX 1938 — C II 258/38). (Db)

Art. 527 p. 5. 1. Akt notarialny, który nie zawiera zobowiązania się dłużnika do opłacenia odsetek, nie stanowi tytułu egzekucyjnego ani dla dochodzenia odsetek, ani dla żądania przysięgi wyjawienia celem pokrycia tych odsetek (30 VIII 1937 — C II 554/37). (Db)

2. Wierzyciel może dochodzić drogą pozwu swego roszczenia, mimo że jest ono hipotecznie zabezpieczone na podstawie wykonalnego aktu notarialnego (13 IX 1937 — C II 653/37). (Db)

Art. 529. 1. Przerachowanie na walutę złotową długu, wyrażonego w akcie notarialnym w dolarach, nie może być dokonane w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności (13 IX 1938 — C II 264/38). (Db)

2. Sąd Najwyższy nie jest powołany do nadawania klauzuli wykonalności swym orzeczeniom, wydanym na skutek skargi o wznowienie, wniesionej na zasadzie art. 447 k. p. c. w Sądzie Najwyższym (28 X 1938 — C II 159/37). (Db)

Art. 538. W postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności lub o przyznanie praw ubogich celem uzyskania klauzuli wykonalności bez opłat nie ma do Sadu Najwyższego żadnego środka odwoławczego (30 IV 1937 — C II 41/37 i 2 XI 1937 — C II 1285/37). (Db)

Art. 558 p. 3. Środki odwoławcze w sprawach o moratorium mieszkaniowe rozpoznawać należy według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym (23 II 1937 — C II 2857/36, 5 IV 1938 — C II 2112/37 i wiele innych). (Db)

Art. 562 § 1. Przepis o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, nie popieranego w ciągu lat trzech, nie ma zastosowania w postępowaniu egzekucyjnym z nieruchomości, toczącym się według ordynacji egzekucyjnej z 27 maja 1896 austr. Dzpp. nr 79 (16 IX 1938 — C II 294/38). (Db)

Art. 566 § 1 p. 1. 1. Zaniechanie wniesienia zażalenia na nadanie klauzuli wykonalności nie pozbawia dłużnika prawa do wniesienia pozwu z art. 566 § 1 p. 1 k. p. c. (11 IV 1938 — C II 2417/37). (Db)

2. Do wykazania nieistnienia wydarzeń, na których oparte było nadanie klauzuli wykonalności, dowód na piśmie nie jest wymagany (18 XI 1937 — C II 1209/37). (Db)

Art. 566 § 1 p. 2. 1. Wniesienie pozwu o umorzenie egzekucji nie jest zawisie od uprzedniej odmowy przez komornika umorzenia postępowania egzekucyjnego (28 X 1937 — C II 1039/37). (Db)

2. Do oznaczenia wartości przedmiotu sporu w sprawach o umorzenie egzekucji mają zastosowanie przepisy art. 15 § 2 oraz art. 22 k. p. c, nie zaś przepisy art. 19 lub 20 k. p. c. ani nie jest rostrzygająca wysokość egzekwowanego roszczenia (17 III 1938 — C II 2446/37 i 26 IV 1938 — C II 2746/37). (Db)

3. Prawomocnego wekslowego nakazu zapłaty nie można zwalczać pozwem o umorzenie wszczętej egzekucji, opartym na tej podstawie, jakoby weksel został wręczony na zasadzie umowy nieważnej w myśl § 47 austriackiej ordynacji układowej (4 III 1938 — C II 2305/37).

4. Wykreślenie hipoteki sądowej nie może być dochodzone pozwem o umorzenie egzekucji na podstawie rzekomej umowy o odroczenie płatności zahipotekowanej sumy (22 VI 1937 — C II 331/37). (Db)

5. Sprawa o umorzenie egzekucji, oparta na wywodzie, iż wierzyciel udzielił dłużnikowi zwłoki, ulega oddaleniu, jeżeli wywód ten nie jest poparty dowodem na piśmie, pochodzącym od wierzyciela (10 VI 1937 — C II 377/37). (Db)

6. Przepis, iż zdarzenia, mające uzasadnić umorzenie egzekucji, mają być stwierdzone dowodem na piśmie, dołączonym do pozwu, nie wyłącza przyjęcia przez sąd takichże dowodów, składanych w toku postępowania (3 III 1938 — C II 2317/37). (Db)

7. Pozew o umorzenie egzekucji może być oparty tylko na zdarzeniach, mających wpływ na moc egzekucyjną samego zobowiązania, nie zaś na zdarzeniach, mogących mieć wpływ tylko na tok postępowania egzekucyjnego (np. na przypuszczalnym braku nabywców) (29 IX 1936 — C II 1397/36). (Db)

8. Jeżeli w toku sporu o umorzenie egzekucji zostanie postępowanie egzekucyjne na wniosek wierzyciela przez komornika umorzone, należy także postępowanie sporne umorzyć lub powództwo oddalić (27 V 1938 — C II 3059/37). (Db)

Art. 567 § 1 p. 1. Pozew o wyłączenie może być skierowany przeciwko wierzycielowi, na którego rzecz opiewa tytuł egzekucyjny i który dokonał egzekucyjnego zajęcia, chociażby wierzyciel ten odstąpił następnie wierzytelność osobie trzeciej (28 VI 1937 — C II 394/37). (Db)

Art. 567 § 2. Do rozpoznania sprawy o zwolnienie nieruchomości od egzekucji, wszczętej na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 27 X 1932 Dz. Ust. R. P. nr 94, poz. 812 właściwy jest sąd miejsca położenia nieruchomości, chociażby bank postanowił przeprowadzić licytację poza okręgiem tego sądu (27 IX 1937 — C II 725/37). (Db)

Art. 567 § 3. Zapozwanie łącznie z wierzycielem także dłużnika o zwolnienie od egzekucji jest zbędne, jeżeli dłużnik nie kwestionuje praw powoda (6 IX 1937 — C II 570/37 i 22 XI 1937 — C II 1526/37). (Db)

Art. 568. Podstawa sprawy o zwolnienie od egzekucji oparta na przepisach art. 567 § 1 p. 1 k. p. c, nie może być rozszerzona w toku sporu na podstawę z art. 567 § 1 p. 3 k. p. c. (4 III 1938 — C II 2272/37). (Db)

Art. 568 i § 109 Rozp. Min. Skarbu z 19 IX 1934 Dz. Ust. R. P. nr 39, poz. 346 i z 25 III 1937 Dz. Ust. R. P. nr 35, poz. 270. Wszystkie zarzuty komitenta, mające uzasadnić wyłączenie towaru komisowego od egzekucji wszczętej przez skarb państwa na zaspokojenie należnego od komisanta podatku przemysłowego, muszą być podane w pozwie o wyłączenie i nie mogą być później uzupełniane (2 IX 1937 — C II 555/37). (Db)

Art. 575. Ustanowione w tym art. ograniczenia egzekucji do 1/5 części stosuje się do wynagrodzenia pracowników umysłowych i robotników niezależnie od tego, czy dokonywa się egzekucja z wynagrodzenia bieżącego, wypłacanego w pewnych odstępach czasu, czy też z wynagrodzenia zaległego, zsumowanego za kilka takich okresów (31 VIII 1938 — C I 1419/37). (Św)

Art. 595. Wierzyciel egzekwujący nie odpowiada dłużnikowi za uszkodzenie zajętych egzekucyjnie maszyn, jakiego one doznają podczas przechowywania u dozorca (4 III 1938 — C II 2306/37).

Art. 610. Nabywca licytacyjny ruchomości musi ustąpić wobec praw osoby trzeciej, jeśli mu wykazane zostanie, że nabył te ruchomości w zlej wierze (15 III 1937 — C II 2835/36). (Db)

Art. 631 § 1. Zmiana zobowiązania, umówiona po egzekucyjnym zajęciu pomiędzy dłużnikiem, przeciwko któremu wszczęta jest egzekucja, a jego dłużnikiem, nie narusza praw wierzyciela egzekwującego (9 IX 1938 — C II 25/38). (Db)

Art. 637 § 1. Wierzyciel, który zajął roszczenie swego dłużnika przeciwko spółce jawnej, może dochodzić tego roszczenia przeciwko każdemu ze spółników osobiście (30 IV 1937 — C II 3216/36). (Db;

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29 XI 1930 — Przepisy wprowadzające kodeks postępowania cywilnego (Dz. Ust. 1930, poz. 652 i 1932 poz. 802).

Art. XIX § 3. Przy dochodzeniu należności z pożyczki zabezpieczonej wekslem, który uległ przedawnieniu, weksel ten może być uznany za początek dowodu na piśmie, wobec istnienia którego dopuszczalny jest dowód z zeznań świadków na fakt pożyczki (16 IX 1938 — C I 1054/37). (Św)

Art. XXXV. Skarga apelacyjna założona w sprawie, podjętej po wejściu w życie kodeksu postępowania cywilnego, w której to sprawie sąd I instancji błędnie stosował przepisy uchylonej ustawy o postępowaniu cywilnym, w razie wniesienia wspomnianej apelacji po upływie terminu przewidzianego w kodeksie postępowania cywilnego ulega odrzuceniu, chociażby była wniesiona w terminie i z zachowaniem form i warunków, przewidzianych w ustawie o postępowaniu cywilnym i chociażby sąd w I instancji wyraźnie w uzasadnieniu wyroku powołał się na przepis uchylonej ustawy o postępowaniu cywilnym (Uchwała w składzie siedmiu sędziów z 18 II 1839 — C III 2032/37). (Li)

Art. XXXVI. Przy zastosowaniu tego przepisu do postępowania polubownego należy przyjąć, że wszczęciem sprawy przed sądem polubownym jest wniesienie pozwu, nie zaś zawarcie układu na sąd polubowny (Wyrok z 4 VI 1938 — C III 176/36). (Li)

Ustawa z 18 III 1932 r. o dobrach skonfiskowanych uczestnikom walk o niepodległość (Dz. Ust. poz. 189).

W drodze pomienionej ustawy została uregulowana tylko kwestia majątków, skonfiskowanych przez rządy zaborcze za udział w powstaniu, i ustawa ta nie obejmuje majątków, przymusowo sprzedanych przez rząd rosyjski z mocy ukazów z dnia 10 grudnia 1865 r. Do tych ostatnich przeto majątków nie stosuje się wyrażona przez Sąd Najwyższy w uchwale Całej Izby Cywilnej z dnia 25 listopada 1938 r. zasada, że osoby, którym zostały zwrócone bądź w drodze administracyjnej, bądź w drodze sporu sądowego

skonfiskowane przez zaborców majątki, nie mają prawa żądać od skarbu państwa zwrotu dochodów, otrzymanych przez skarb w czasie posiadania przezeń majątku (27 IX do 11 X 1938 — C I 1759/37). (Św)

Prawo o ustroju adwokatury z 7 X 1932 (Dz. Ust. poz. 733).

Art. 15, 16. Przepisy prawa o ustroju adwokatury normujące stosunek adwokata do klienta zabraniają adwokatowi nakłanianie klienta do przedsięwzięcia czynności, które służą nie jego interesom, lecz interesom osób trzecich, sprzecznych z interesami klienta, jeżeli adwokat nie wyjaśni klientowi tych skutków czynności, do których przedsięwzięcia go nakłania. Nie może się więc adwokat zasłaniać poleceniem szkodliwym interesom klienta, jeżeli do polecenia takiego sam go nakłonił, nie wyjaśniawszy mu poprzednio dokładnie stanu faktycznego. Nie może się też adwokat domagać zapłaty honorarium na podstawie takiego polecenia, nie ma natomiast klient potrzeby ani potrącania z honorarium adwokata roszczenia wzajemnego o odszkodowanie ani wykonywania prawa zatrzymania na podstawie takiej pretensji wzajemnej (Wyrok z 21 II 1938 — C III 184/36). (Li)

Ustawa o kartelach z 28 III 1933 (Dz. Ust. poz. 270).

Art. 1. Przepisy powyższej ustawy mogą mieć zastosowanie, gdy chodzi o porozumienie lub zrzeszenie gospodarce przedsiębiorstw tej samej gałęzi wytwórczości lub wymiany celem wykluczenia wzajemnej konkurencji. Natomiast nie wchodzi w grę umowy pomiędzy hurtownikiem a jego odbiorcami, albowiem mają one za przedmiot porozumienie pomiędzy dostawcą a odbiorcą tego samego przedsiębiorstwa, a więc pomiędzy stronami, pomiędzy którymi konkurencja w ogóle powstać nie może (Wyrok z 6 V 1938 — C III 827/36). (Li)

Ustawa z 28 III 1933 o ubezpieczeniu społecznym (Dz. Ust. poz. 396).

Art. 196. Pracodawca nie jest obowiązany do odszkodowania za wypadek pracownikowi ubezpieczonemu, jeżeli nie wywołał go rozmyślnie ani przez zaniedbanie przepisów o ochronie życia i zdrowia pracowników (13 IX 1938 — C II 282/38, 29 VIII 1938 — C II 166/38 i 26 XI 1937 — C II 1869/37). (Db)

Kodeks zobowiązań z 27 X 1933 (Dz. Ust. poz. 598).

Art. 110. Pod pojęcie strony, której zgoda potrzebna jest do przeprowadzenia dowodu ze świadków, podpada każda strona, bio-

raża udział w postępowaniu sądowym, a nie tylko strona, która zawarła umowę (29 XI 1938 — C II 1142/38). (Db)

Art. 134. 1. Wierzycielowi wolno dochodzić swych praw w czasie dowolnym; późne dochodzenie praw nie uzasadnia żadnego czynu niedozwolonego (Wyrok z 1 VII 1938 — C III 628/38). (Li)

2. Za szkodę wyrządzoną czynnością niedozwoloną odpowiada jedyny członek zarządu, który ustąpił ze swego stanowiska, by nie dopuścić do wyjawienia majątku spółki, aczkolwiek spółka majątek posiadała (Wyrok z 25 IV 1938 — C III 358/37). (Li)

Art. 134, 135. Odszkodowanie za niesłuszne oskarżenie nie może być przyznane, jeżeli donosiciel miał dostateczne podstawy do podejrzenia powoda o popełnienie zarzuconego mu czynu (3 X 1938 — C II 518/38). (Db)

Art. 139. Uderzenie napastnika obuchem siekiery w twarz celem zapobieżenia napadowi na osobę inną niż uderzającego, nie jest obroną konieczną (7 X 1938 — C II 520/38). (Db)

Art. 166. Rodzicom syna, przytrzymanego na kradzieży w lesie i zastrzelonego w czasie pościgu, nie należy się odszkodowanie na krzywdę moralną, jaka ponieśli przez śmierć syna (16 VIII 1938 — C II 74/38). (Db)

Art. 243 § 2. 1. Opóźnienie w zapłacie długu, spowodowane śmiercią dłużnika i chorobą jego żony, nie może być poczytane za zawinione przez dłużnika (10 X 1938 — C II 537/37). (Db)

2. Art. 243 § 2 k. z. nie ma zastosowania do skutków niezapłacenia składek (premii) ubezpieczeniowych w terminie (2 XI 1938 — C II 687/38). (Db)

Art. 269 nie ma zastosowania do zdarzeń, które zaszły przed wejściem w życie kodeksu zobowiązań (3 X 1938 — C II 523/37). (Db)

Art. 283 § 1. Bieg przedawnienia roszczenia o odszkodowanie z powodu ukąszenia przez psa nie doznaje przerwy wskutek wszczęcia przeciwko właścicielowi psa postępowania karnoadministracyjnego, przewidzianego rozporządzeniem Prez. Rzplitej z 22 marca 1928 Dz. Ust. R. P. poz. 365 (8 IX 1938 — C II 254/37). (Db)

Art. 288. 1. Czynność prawna, którą matka dłużnika wyposażenie, przeznaczone dla niego, przenosi wprost za jego zgodą na własność jego żony celem pokrzywdzenia jego wierzycieli, może być przez tychże wierzycieli zaskarżona (7 X 1938 — C II 501/38). (Db)

2. Sam przez się fakt, że wskutek zawartej przez dłużnika z osobą trzecią umowy nie będzie on mógł wykonać swego zobowiązania przeniesienia prawa własności do nieruchomości na

wierzyciela, nie uzasadnia żądania zastosowania art. 288 k. z.: zastosowanie tego przepisu wymagałoby, aby wskutek umowy mienie dłużnika nie wystarczało na zaspokojenie roszczeń wierzyciela o odszkodowanie z powodu niewykonania przez dłużnika powyższego zobowiązania przeniesienia prawa własności do nieruchomości (13 X 1938 — C I 1516/37). (Św)

Art. 441. 1. Samo wydanie pełnomocnictwa do administrowania domem nie stwierdza, iż między stronami została zawarta umowa o pracę (27 X 1938 — C I 1522/38). (Św)

2. Pracownik, który pełni pracę na podstawie umowy, zawartej z osobą, nie będącą upoważnioną do zobowiązywania spółki, nie ma roszczenia o wynagrodzenie przeciwko spółce (19 XI 1937 — C II 1390/37). (Db)

Art. 441 i 498. Umowa, którą właściciel realności powierza drugiemu zarząd swej realności, chociaż za wynagrodzeniem płatnym okresowo, nie jest umową o pracę, lecz umową zlecenia. Zarządcy zwolnionemu nie należy się więc wynagrodzenie za trzymiesięczny okres wypowiedzenia (4 I 1937 — C II 2073/36). (Db)

Art. 445. 1. Okres trwania układu zbiorowego nie jest jednocześnie okresem trwania umów indywidualnych o pracę (22 III 1938 — C II 2427/37). (Db)

2. Układ zawarty przez grupę pracowników, nie zorganizowaną w prawnie istniejący związek pracowników, nie ma charakteru układu zbiorowego (26 XI 1937 — C II 1393/37). (Db)

3. Układ zbiorowy nie obowiązuje osób, nie będących członkami związków, które układ zawarły (13 I 1938 — C II 1714/37). (Db)

Art. 461. Rzemieślnikowi, który podjął się naprawy rynny i przy tej pracy doznał uszkodzenia, nie służy prawo do odszkodowania przeciwko osobie, która zamówiła u niego naprawę rynny (21 VI 1938 — C II 3307/37). (Db)

Art. 467. Nabywcę domu wiąże umowa, zawarta przez dozorcę domu z poprzednim właścicielem co do czasu trwania stosunku pracy (15 IV 1937 — C II 3228/36). (Db)

Art. 469. Termin sześciomiesięcznego wypowiedzenia po dziesięcioletniej służbie nie obowiązuje w stosunku do pracownika umysłowego, podpadającego pod przepisy rozporządzenia z 16 marca 1928 (25 V 1937 — C II 57/37 i wiele innych). (Db)

Art. 473. 1. Termni z tego przepisu nie ulega ani przerwie ani zawieszeniu, skutkiem czego nieistotne jest powoływanie się na uznanie roszczenia. (Wyrok z 1 VII 1937 — C III 401/38). (Li)

2. Prekluzji na podstawie tego przepisu podlegają roszczenia o wykonanie umowy, roszczenia odszkodowawcze oraz roszczenia

z tytułu niesłusznego zubożenia. (Wyrok z 1 VII 1938 — C III 401/38). (Li)

Art. 523. Skarb państwa nie odpowiada przechowawcy za wynagrodzenie z tytułu przechowywania maszyn, zajętych przez Urząd Śledczy Policji Państwowej na żądanie osoby poszkodowanej celem zabezpieczenia przed ponownym popełnieniem przestępstwa (6 XII 1937 — C II 1440/37). (Db)

Art. 528. Przechowawca nie odpowiada za wzięte w nieodpłatne przechowanie pieniądze, skradzione z jego mieszkania w czasie jego nieobecności (6 IV 1937 — C II 3015/37). (Db)

Art. 546. Przez przyjęcie pewnej kwoty na zakup ćwiartki losu przychodzi do skutku umowa spółki o zakup losu (8 III 1938 — C II 2900/37). (Db)

Art. 583. W razie rozwiązania spółki cywilnej sąd może ustanowić likwidatora, gdy wrogi stosunek stron uniemożliwia przeprowadzenie likwidacji przez nich samych (11 X 1937 — C II 883/37). (Db)

Art. 605. Dożywotnikowi nie należy się renta, jeżeli bez dostatecznych powodów opuścił z własnej woli dom zobowiązanych do świadczenia dożywocia (9 V 1938 — C II 2981/37). Jednakże renta mu należna nie może być z tej przyczyny obniżona, że winę w ustaniu bezpośredniej styczności pomiędzy stronami, ponosi oprócz zobowiązanych do świadczenia dożywocia także on sam (13 IX 1937 — C II 628/37). (Db)

Art. 613. Przedmiotem przekazu może być także świadczenie, płatne dopiero w przyszłości (14 III 1938 — C II 2444/37). (Db)

Art. 614. Przekazany odpowiada wobec odbiorcy tylko we dług treści złożonego mu przez się oświadczenia (26 VIII 1937 — C II 495/37). (Db)

Art. 621. Zobowiązanie się dłużnika do zapłaty części długu gotówką i dania na resztę zabezpieczenia wekslowego nie jest ugodą w rozumieniu art. 621 kod. zob. (28 V 1938 — C II 3045/37). (Db)

Art. 622. Uгода, zawarta co do odszkodowania za uszkodzenie przez zwierzę nie może być zwalczana ani z tego powodu, że koszty leczenia osoby uszkodzonej były niższe niż suma oznaczona w ugodzie ani z tej przyczyny, że uszkodzony małoletni pozostawiony był bez dozoru i drażnił zwierzę (8 XI 1937 — C II 1120/37). (Db)

Art. 631. Jeżeli wierzyciel żądał poręczenia do wysokości 1200 złotych a ręczyciel oświadczył gotowość przyjęcia poręki tylko do wysokości 1100 złotych, po czym układy się rozbiły, nie można

przyjąć, by powstało ważne poręczenie do wysokości 1100 złotych (25 II 1938 — C II 2222/37). (Db)

Przepisy z 27 X 1933 wprowadzające kodeks zobowiązań
(Dz. Ust. poz. 599).

Art. XXIII przep. wprowad. i § 1487 kod. cyw. austr. Trzyletni termin przedawnienia dla dochodzenia roszczenia z tytułu zachowku według kod. cyw. z r. 1811 nie został przez kodeks zobowiązań (art. 281) przedłużony (23 IX 1938 — C II 205/38). (Db)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 1 IV 1933 w sprawie wynagrodzenia adwokatów za wykonywanie czynności sądowych
(Dz. Ust. poz. 201).

§ 6. Tabela opłat przytoczona w powyższym rozporządzeniu, nie dotyczy spraw w postępowaniu niespornym. Do spraw niespornych należy stosować § 6 tego rozporządzenia (Wyrok z 21 II 1938 — C III 184/36). (Li)

Prawo z 27 X 1933 o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością
(Dz. Ust. poz. 602).

Art. 19. Oszacowanie udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością dla celów egzekucji przez sąd rejestrowy odbywa się w trybie postępowania egzekucyjnego. Na orzeczenie drugiej instancji w tej sprawie nie jest dopuszczalny żaden środek odwoławczy do Sądu Najwyższego (9 VIII 1938 — C II 199/38). (Db)

Prawo o notariacie z 27 X 1933 (Dz. Ust. poz. 609).

Art. 82. Umowa o zniesienie współwłasności nieruchomości przez dział fizyczny nie wymaga do swej ważności formy aktu notarialnego (25 VIII 1938 — C II 134/38). (Db)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 12 VI 1934 o wierzytelnościach w walutach zagranicznych (Dz. Ust. poz. 509).

Art. 1 (2). Zastrzeżenie zapłaty w dolarach efektywnych nie ma znaczenia, gdy wierzytelność jest płatna na obszarze Rzeczypospolitej (30 III 1938 — C II 2542/37). (Db)

Art. 4. 1. Zobowiązanie się dłużnika do zapłacenia dłużnej sumy dolarowej inną walutą według parytetu dolara złotego z dnia wystawienia skryptu dłużnego jest nieważne (15 IV 1937 — C II 3044/36). (Db)

2. Zastrzeżenie o płatności w walucie polskiej wierzytelności dolarowej według oznaczonego w umowie kursu dolara

w dniu zawarcia umowy nie podpada pod pojęcie klauzuli złota w rozumieniu art. 4 rozp. Prez. Rzplitej z 12 VI 1934 o wierzytelnościach w walutach zagranicznych (Dz. Ust. poz. 509). (Uchwała w składzie siedmiu sędziów z 21 I 1939 — C I 484/37). (Li)

Art. 6. Zapisana w walucie zagranicznej kaucja hipoteczna podpada pod pojęcie ustanowionej na nieruchomości hipoteki w walutach zagranicznych, której przerachowania dotyczy przepis art. 6 pomienionego rozporządzenia.

Sąd nie ma podstawy do uznania za prawidłowe zaliczenia przez nabywcę na poczet szacunku licytacyjnego, jako zabezpieczonej kaucją hipoteczną dolarową, całkowitej sumy, wynikającej z przeliczenia według kursu z dnia wymagalności długu kwot dolarowych, zasądzonych z weksli, jeżeli przekraczała ona wysokość powyższej kaucji hipotecznej, przeliczonej według kursu dolara z przede dnia licytacji (23 IX 1938/14 X 1938 — C I 1580/37). (Św)

Art. 8. 1. Art. 8 ust. 2 rozp. Prez. Rzplitej z dnia 12 VI 1934 o wierzytelnościach w walutach zagranicznych (Dz. Ust. poz. 509) stosuje się do postanowienia umownego, którym dłużnik zobowiązuje się do spłaty w walucie polskiej zobowiązania zaciągniętego w walucie zagranicznej według określonego kursu także w tym przypadku, gdy to postanowienie zamieszczone jest w samej umowie, której przedmiotem jest powyższe zobowiązanie, a która została zawarta przed wejściem w życie pomienionego rozporządzenia. (Uchwała w składzie siedmiu sędziów z 21 I 1939 — C III 1285/37). (Li)

2. Wierzyciel nie może swej wierzytelności w dolarach przeliczyć dowolnie na wierzytelność złotową według kursu z dnia doliczenia pożyczki, jeżeli dłużnik nie zgodził się na takie przerachowanie (7 XII 1937 — C II 1432/37). (Db)

3. Umowa o przerachowanie długu dolarowego na dług złotowy, zawarta przed dniem 7 lipca 1934, jest dla stron obowiązująca (19 X 1937 — C II 1018/37). (Db)

Art. 9. Nie można wpisać hipoteki sądowej w walucie dolarowej, jeżeli wyrok zasądający od pozwanego na rzecz powoda sumę w walucie dolarowej, albo ugoda sądowa, będąca podstawą wpisu, lub wreszcie skrypt dłużny, sporządzony w formie aktu notarialnego, otrzymały klauzulę wykonalności dopiero po dniu 7 lipca 1934 (10 XI 1936 — C II 1501/36, 5 VIII 1937 — C II 539/37 i 2 X 1937 — C II 1141/37). (Db)

Art. 33 i 35. Zakłady ubezpieczeń nie mają obowiązku przewalutowania zobowiązań z umów ubezpieczenia wyrażonych w walutach zagranicznych na złote w złocie (24 II 1937 — C II 2559/36). (Db)

Przepisy o kosztach sądowych z 24 X 1934.

Art. 13. 1. W sprawie toczącej się według przepisów upc. sąd odmówiwszy prawa ubogich nie ma obowiązku wstrzymać się z wezwaniem do uiszczenia opłat, gdyż w tych sprawach na odmowę przyznania prawa ubogich przysługuje zwykle zażalenie, którego termin wniesienia nie jest ograniczony, za czym nie wiadomo, jak długo miałby sąd się wstrzymać z wezwaniem do uiszczenia opłat. (Uchwała z 16 II 1938 — C III 169/36). (Li)

2. Wezwanie o uiszczenie opłaty w ciągu 7 dni pod rygorem zwrócenia pisma, postanowione w terminie rozprawy, powinno być doręczone stronie i dopiero z chwilą doręczenia rozpoczyna się bieg siemiodniowego terminu, skoro postanowienie o zażądaniu uiszczenia należnej opłaty nie zostało wydane na podstawie rozprawy, zwłaszcza kwestia ta nie była przedmiotem rozprawy, która wyznaczona była dla merytorycznego rozpoznania sprawy (art. 165 § 1 kpc.) i została odroczone na inny dzień, a więc nie odbyła się z powodu nieopłacenia pisma. (Wyrok z 21 II 1938 — C III 3312/37). (Li)

Art. 23. Uiszczenie kaucji przez złożenie jej do depozytu sądowego nie czyni zadość przepisom o sposobie jej wpłacenia; kaucja taka nie może być uznana za kaucję kasacyjną. (Postanowienie z 16 II 1938 — C III 1427/35). (Li)

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 24 X 1934, prawo o sądach pracy
(Dz. Ust. poz. 854).

Art. 3, 17, 21, 36, 39. Przepis art. 35 prawa o sądach pracy dopuszcza wprowadzić skargę kasacyjną, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia przewyższa 300 zł, jednakże jedynie „w sprawach, wszczętych przed sądem pracy”. Natomiast o ile chodzi o sądy grodzkie, o których mowa w art. 3 prawa o sądach pracy, postępowanie normuje się według przepisów kodeksu postępowania cywilnego, odchylenie polega tylko na tym, że uwzględnić należy przepisy art. 17, 39 i 21 prawa o sądach pracy. Skarga kasacyjna zatem na wyrok Sądu Okręgowego jako instancji apelacyjnej od wyroku Sądu Grodzkiego jest niedopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu nie przenosi 500 zł. (Wyrok z 27 VI 1938 — C III 645/38). (Li)

Art. 31 § 1, art. 32 § 1. Rozstrzyganie sprawy w II instancji w składzie sędziego okręgowego jako przewodniczącego oraz dwóch ławników jest niedopuszczalne, jeżeli apelacja wniesioną została nie od wyroku sądu pracy, lecz sądu grodzkiego, który orzekał w składzie jednego sędziego bez udziału ławników. Wydanie wy-

roku w składzie niedopuszczalnym przedstawia pogwałcenie istotnych przepisów postępowania w rozumieniu art. 434. Nie ma co do niego zastosowania ani art. 273 § 3 usp. ani zasada, że nie można zaskarżać wyroku wydanego przez trzech sędziów zamiast jednego, gdyż tak art. 373 § 3 jak i powyższa zasada odnoszą się do orzeczeń, w których brali udział sędziowie zawodowi. (Wyrok z 18 VII 1939 — C III 496/36).
(Li)

II. USTAWODAWSTWO DZIELNICOWE

1. B. ZABÓR ROSYJSKI

Kodeks cywilny Królestwa Polskiego z 1825 r.

Art. 286. W myśl tego przepisu w sprawach o poszukiwanie stanu właściwymi są sądy powszechne, sam zaś fakt bezspornego posiadania stanu stosownie do art. 280 i 281 k. p. c. nie wyłącza bynajmniej konieczności stwierdzenia przez sąd wyrokujący na żądanie danej osoby jej pochodzenia prawego, lecz może służyć tylko właściwym dowodem tegoż (19 X 1938 — C I 1556/37).

Art. 375. Opiekun główny, chociaż nim jest ojciec nieletniego, wchodzi w skład rady familijnej, której liczba członków i w tym Przypadku nie może przekraczać sześciu (28 IX—12 X 1938 — C I 557/38).

Art. 394. Opiekun przydany wchodzi w skład sześciu członków rady familijnej i winien być wybrany przez tę radę z jej składu (28 IX—17 X 1938 — C I 557/38).

Art. 414 p. 7. Nie podlega wyłączeniu z rady familijnej krewny, mający pretensję pieniężną do małoletniego, gdy złożył oświadczenie na piśmie, że do czasu dojścia małoletniego do pełnoletności nie będzie tej swojej pretensji dochodzić (28 IX—12 X 1938 — C I 557/38).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 1112. Zagrożenie robotnikowi zwolnieniem nie może być uznane za przymus, skoro zwolnienie takie jest przewidziane przez prawo (12 X 1938 — C I 2714/37).

Art. 1139. Stwierdzenie faktu wysłania przez wierzyciela do dłużnika zwykłego listu, bez udowodnienia doręczenia tego listu, nie może być dowodem postawienia dłużnika w zwłocę (12 X 1938 — C I 1633/37).

Art. 1167. Z przepisu art. 1167 k. c. uie wynika, aby zaskarżenie czynności, zdziałanej przez dłużnika na oszukanie praw wierzyciela, mogło nastąpić jedynie w drodze powództwa, i wierzyciel nie jest pozbawiony prawa też i w drodze zarzutu domagać się uznania czynności dłużnika, na jego szkodę zdziałanej, za bezskuteczną (7 X 1938 — C I 1510/37).

Okoliczność, że sprzedaż, objęta aktem zdziałanym przez dłużnika, była rzeczywistą, nie stoi na przeszkodzie wierzycielowi do oskarżenia aktu na podstawie art. 1167 k. c. (18 XI 1938 — C I 751/37).

Art. 1384. Aczkolwiek odpowiedzialność dających zlecenie za szkodę, wyrządzoną czynem wykonywającego zlecenie, może mieć miejsce również w przypadku, gdy czyn ten nie był skutkiem wykonania zlecenia, to jednak z istoty odpowiedzialności, płynącej z art. 1384 k. c, wynika, że ma ona miejsce jedynie w przypadku spełnienia szkodliwego czynu przy dokonywaniu zlecenia (13 X 1938 — C L 1490/37).

Prawo cywilne Ziem Wschodnich (T. X cz. I Zw. Pr.).

Art. 609. Nieprawy posiadacz gruntu, będąc obowiązany do zwrotu majątku i wynagrodzenia właściciela za nieprawne posiadanie, nie może dochodzić wynagrodzenia za osobistą pracę w tym majątku (31 VIII 1938 — C I 1418/37).

Art. 1050. Okoliczność, że testator nie osobiście, lecz przez osobę trzecią prosił świadka o podpisanie testamentu, nie stoi na przeszkodzie do uznania podpisu świadka za ważny, o ile tylko wszystkie inne formalności, niezbędne do ważności testamentu, zostały zachowane (4 X 1938 — C I 1648/37).

Art. 1651. Nadane starszemu notariuszowi przez art. 1651 T. X cz. I Zw. Pr. prawo wykreślenia z rejestru wieczystego i wykazu zastrzeżeń wzmianki o zastawie majątku po przedstawieniu mu wydanego w trybie art. 1460²² u. p. c. zaświadczenia sądu o przyjęciu do depozytu należności z aktu zastawu nie może dotyczyć majątków hipotekowanych, gdyż przy systemie hipotecznym nie jest dopuszczalny ten tryb postępowania przy wykreślaniu wpisów hipotecznych, jaki z mocy art. 1651 T. X cz. I istniał przy systemie, ustanowionym dla ksiąg wieczystych (20 IX/5 X 1938 — C I 1901/37).

Ustawa postępowania cywilnego z 1864 r.

Art. 1164. Nabywca na licytacji, który wykonał warunki licytacyjne i uzyskał wyrok adiudykacyjny, lub wierzyciel, który po

niedojsię do skutku licytacji przejął nieruchomości na własność (art. 1171, 1171¹, 1173 i nast. u. p. c.) nie może zrzec się nabycia i żądać z tego powodu umorzenia postępowania adiudykacyjnego, nawet jeśli jest on równocześnie wierzycielem egzekwującym, gdyż postępowanie to toczy się niezależnie od jego woli i w interesie również dłużnika oraz wierzycieli, którzy ulegają zaspokojeniu z szacunku, osiągniętego na licytacji (4 XI 1938 — C I 123/38).

Ogólna ustawa kolei żelaznych (T. XII cz. I Zw. Pr.).

Przepisy ogólnej ustawy kolei żelaznych nadal obowiązują w kwestii odpowiedzialności kolei za szkodę, zrządzoną przy jej eksploatacji osobom, które nie są jej pracownikami.

Wezwanie notarialne o zapłatę przez kolej wynagrodzenia za szkodę zrządzoną przy jej eksploatacji, jeśli zawiera dane, wymienione w art. 122 ogólnej ustawy kolejowej, przerywa przedawnienie aż do chwili udzielenia na nie odpowiedzi, nawet gdy zostało skierowane do zawiadowcy stacji kolei, która za szkodę ponosi odpowiedzialność (21 X 1938 — C I 597/38).

Witold Świącicki

Sędzia Sądu Najwyższego

2. B. ZABÓR AUSTRIACKI

Kodeks cywilny z 1 VI 1811 (Zb. ust. sąd. nr 946).

§ 166. Ojciec nieślubny jest obowiązany przyczynić się w miarę swej możliwości do kosztów zawodowego wykształcenia swego dziecka nieślubnego, jeżeli ono wskutek swych wad nie może zarabiać pracą fizyczną na utrzymanie (16 IX 1938 — C II 285/38).

§ 566. Rozporządzenie ostatniej woli, sporządzone przez osobę, uważaną we wsi zasadnie za głupkowatą, jest nieważne chociażby testatorka nie była ubezwłasnowolnioną (13 IX 1938 — C II 290/38).

§ 655. Wykładnia sądu apelacyjnego, że przez wyraz „rodzeństwo”, użyty w rozporządzeniu ostatniej woli, rozumieć należy tylko rodzeństwo żyjące, a nie także potomstwo zmarłego rodzeństwa, nie sprzeciwia się prawu (18 X 1938 — C II 283/38).

§ 813. Wniosek o zwołanie wierzycieli, aby był skuteczny, musi być zgłoszony przed wydaniem przez sąd spadkowy dekretu dziedzictwa (18 X 1938 — C II 681/38).

§ 929. Zrzeczenie się zarzutów z powodu wad dostarczonego towaru za obniżeniem ceny kupna, umówione już po odebraniu

i zbadaniu towaru, nie podpada pod przepisy § 929 u. c., lecz jest ugoda w rozumieniu §§ 1380 i nast. u. c. (20 X 1938 — C II 639/38).

§ 951. Skarga z § 951 u. c. o uzupełnienie zachowku może być oparta tylko na darowiźnie zdziałanej przez spadkodawcę. Jeżeli powód opiera tę skargę na wyposażeniu dokonanym przez spadkodawcę winien w toku sporu wykazać, o ile wyposażenie to było nadmierne i stanowiło darowiznę (18 X 1938 — C II 75/38).

§ 1162 lit. b. Przez rozwiązanie umowy o pracę gaśnie roszczenie pracownika o dalsze uposażenie służbowe, a powstaje roszczenie dla niego o odszkodowanie, jeżeli pracodawca rozwiązał umowę niezgodnie z prawem (6 IX 1938 — C II 265/38).

§ 1372. Oddanie nieruchomości w dzierżawę w zamian za odsetki należne dzierżawcy za udzieloną przezeń właścicielowi nieruchomości pożyczkę nie jest umową antychretyczna (8 I 1938 — C II 1643/37).

§ 1380. Dłużnik nie może obniżenia sumy ugodzonej dochodzić z tej przyczyny, iż płacił przed zawarciem ugody nadmierne odsetki, jeżeli mu ze względu na tę okoliczność przyznano w ugodzie zwłokę w spłacie długu oraz obniżenie odsetek na przyszłość (21 X 1937 — C II 1008/37).

§ 1392. Cesja roszczeń nadawcy przesyłek kolejowych o wypłatę przez kolej zaliczek, którymi obciążone zostały przesyłki dokonane przy wręczeniu cesjonariuszowi kolejowych zaświadczeń zaliczkowych, jest przeciwko wierzycielowi cedenta skuteczna (22 X 1937 — C II 1036/37).

§ 1438. Pozwany zarzucając pretensję wzajemną do potrącenia, musi określić ją cyfrowo (23 IX 1937 — C II 661/37).

§ 1439. Przedawnienie roszczenia pracownika przeciwko pracodawcy o odszkodowanie za zaniechania zgłoszenia wypadku zaczyna biec w rok po wypadku (4 X 1938 — C II 505/38).

Patent z 5 VII o wykupienie ciężarów gruntowych (Dzpp. nr 130).

Prawo do poboru drzewa z lasu ekwiwalentowego jest przynależnością uprawnionej realności i nie może być przedmiotem oddzielnego od niej obrotu prawnego (20 X 1938 — C II 711/38).

Patent z 9 VIII 1854 o postępowaniu niespornym (Dzpp. nr 208).

§ 2 p. 7. W postępowaniu opiekuńczym sąd przy badaniu rachunku opiekuna, złożonego z urzędu majątkiem pupila, rozpoznawanie wątpliwych roszczeń opiekuna przekazać ma na drogę procesu cywilnego (24 X 1938 — C II 780/38).

§ 9. W postępowaniu o wyznaczenie alimentów dla dzieci ślubnych, dziecko nieślubne jako zainteresowane może brać udział i wnosić środki prawne (15 IX 1938 — C II 295/38).

§ 72. 1. Postępowania spadkowego nie należy wszczynać, jeżeli zmarły podarował za życia cały swój majątek osobie innej na przypadek swej śmierci umową działaną według zdania drugiego § 956 kod. cyw. (29 III 1938 — C II 2580/37).

2. Nie można zaniechać postępowania spadkowego dla braku majątku, jeżeli majątek spadkodawcy dopiero po jego śmierci oddany został w postępowaniu układowym wierzycielom na ich zaspokojenie (21 II 1938 — C II 3039/37).

§ 73. Nie można przyznać spadku *jure crediti*, jeżeli długi spadkodawcy są znaczne i przenoszą o kilka milionów złotych stan czynny majątku spadkowego (21 II 1938 — C II 3039/37).

§ 75. Mimo istnienia testamentu sąd spadkowy zawiadomić ma o wszczęciu postępowania spadkowego dziedziców ustawowych pominiętych w testamencie (28 V 1938 — C II 2071/37).

Kodeks handlowy z 17 XII 1862 (Dzpp. nr 1 z r. 1863).

Art. 282. Przewoźnikowi nie można zarzucać braku staranności, że jego pracownik nie zauważył uszkodzeń istniejących w blaszanym dnie przesyłki, odebranej z kolei do przewozu (25 III 1938 — C II 2439/37).

Art. 313 i 315. Odbiorca, który postawił nadawcy towar do dyspozycji z powodu jego wad nie jest obowiązany wydać nadawcy towar bez jednoczesnej zapłaty wydatków poniesionych przez odbiorcę na towar z tytułu zaliczek i przewoźnego tudzież bez zapłaty składowego (18 III 1938 — C II 2411/37).

Ustawa hipoteczna z 25 VII 1871 (Dzpp. nr 95).

§ 61. Osoba, nabywająca prawo zastawu w zaufaniu do wpisów, istniejących w księdze głównej, nie ma obowiązku badania treści dokumentów, na podstawie których nastąpił wpis hipoteczny (26 IX 1938 — C II 398/38).

§§ 77 *ust. 2*, 93 i 94 *L. 2.* Pełnomocnik, wnoszący podanie hipoteczne w imieniu mocodawcy, winien do podania tego dołączyć pełnomocnictwo (14 X 1938 — C II 754/38).

Ordynacja egzekucyjna z 27 V 1896 (Dzpp. nr 79).

§ 109. Sprawa o wynagrodzenie za czyszczenie kominów w czasie trwania zarządu przymusowego domu może być wytoczona

przeciwko zarządcy przymusowemu a po ustaniu zarządu dalej prowadzona przeciwko właścicielowi nieruchomości (12 X 1937 — C II 1131/37).

§ 154. Nie można dozwolnić relicytacji realności, której wykaz hipoteczny został wskutek działań wojennych zniszczony po licytacji, jeżeli realność tę nabyła od pierwotnego nabywcy licytacyjnego inna osoba w dobrej wierze, złożyła dokument nabycia do sądu i objęła realność w posiadanie (13 IX 1937 — C II 625/37).

§ 294. Przedłużenie umowy, którą właściciel oddał swój dom w dzierżawę dokonane po egzekucyjnym zajęciu czynszów najmu, jest wobec wierzyciela egzekwującego bezskuteczne (4 V 1938 — C II 2272/37).

Ustawa z 6 marca 1906 o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (Dzpp. nr 58).

§ 16. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest obowiązana wypłacić zawiadowcy wynagrodzenie, przyznane mu przy jego ustanowieniu uchwałą walnego zgromadzenia spółników (24 II 1938 — C II 2214/37).

§ 19. Zawiadowca spółki nie odpowiada osobiście za zobowiązania spółki (18 III 1938 — C II 2437/37).

§ 49. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, która uchwaliła przenieść swą siedzibę poza okręg dotychczasowego sądu rejestrowego, nie traci osobowości prawnej przez to, że została z rejestru handlowego wykreśloną, jeżeli nastąpił jej wpis w sądzie rejestrowym nowej siedziby (6 V 1938 — C II 2883/37).

Śp. Dr Włodzimierz Dbałowski
Sędzia Sądu Najwyższego

B. ZABÓR PRUSKI

Pruska Ordynacja Miejska z 30 V 1853 (zbiór prusk. art. str. 261).

§ 56, l 8. Przepis ten nie ma zastosowania do dekretów nominacyjnych, gdyż ustawa z 30 VII 1899 o ustanowieniu i zaopatrzeniu urzędników komunalnych (pruski zbiór ust. str. 141) w § 1 nie przewiduje żadnej szczególnej formy ani treści dekretu nominacyjnego, a jako późniejsza od ordynacji miejskiej ma przed przepisami jej pierwszeństwo. (Wyrok z 3 II 1938 — C III 3624/36).

Ustawa o urzędnikach Rzeszy z 31 III 1873 w brzmieniu ustawy z 17 V 1907 (Dz. Ust. Rzeszy str. 201).

§§ 141, 144. Sąd powszechny nie jest właściwy do badania, czy zachodzą formalne przesłanki wydania orzeczenia zwrotu w drodze administracyjnej. (Wyrok z 19 II 1938 — C III 137/36).

Niemiecka ustawa postępowania cywilnego.

§ 282. Prowadzenie dowodu na posiadanie obywatelstwa za pomocą świadka jest niedopuszczalne. (Wyrok z 6 IV 1938 — C III 1523/35).

§§ 310—312. Jeżeli z wypisu udzielonego przez sąd wynika, że wyrok został ogłoszony, jakkolwiek ogłoszenie jego w rzeczywistości nie nastąpiło, to wobec stron wyrok formalnie istnieje i może być podstawą postępowania egzekucyjnego, skutkiem zaś tego musi stronom być dana możliwość usunięcia takiego wyroku drogą środka prawnego (17 I 1938 — C III 1277/37).

§ 393 *ust.* 2. Sąd nie ma obowiązku wydania oddzielnej uchwały co do niezaprzysiężenia świadka. Zaprzysiężenie może być zarządzone tylko wówczas, gdy sąd świadkowi daje wiarę (12 II 1938 — C III 1735/35).

§ 475. Niedopuszczalna jest przysięga na okoliczność, że wynagrodzenie za godziny nadliczbowe za określony czas zostało obliczone ściśle według norm taryfowych. Stwierdzenie bowiem powyższej okoliczności przysięgą oznacza tylko przekonanie przysięgającego o tym, że obliczenie odpowiada pewnej normie, to przekonanie nie ma jednak żadnego znaczenia, gdyż zgodność obliczenia z normą stwierdzić powinien sąd (3 XII 1937 — C III 580/36).

§§ 771, 775 *l. 1*, 804. Przez nabycie w dobrej wierze zajętej rzeczy zgłosił wprawdzie w myśl § 936 kc egzekucyjne prawo zastawu. Natomiast pozostał w mocy publiczno-prawny akt zajęcia dopóty, dopóki nabywca własności nie uzyskał na podstawie § 771 upc wyroku, uznającego egzekucję za niedopuszczalną i na podstawie tego wyroku nie spowodował uchylenia dokonanych kroków egzekucyjnych (27 IV 1938 — C III 535/36).

Niemiecka ordynacja konkursowa.

§§ 61, 65. W przepisach § 61 *l. 2* idzie o płatność wierzytelności bez względu na datę ich powstania, w przeciwieństwie do wierzytelności wymienionych w § 61 *l. 1* i 4, u których decyduje czas powstania, przy czym pod płatnością rozumie się czas, w któ-

rym wierzyciel mógł żądać zapłaty i dłużnik był obowiązany jej dokonać, a nie czas, w którym dłużnik byłby tylko uprawniony do zapłaty. Z powołania w § 61 1. 2 przepisu § 65 nie można wnosić, aby wierzytelności, które były płatne w chwili otwarcia postępowania upadłościowego, mają uchodzić za płatne w chwili ich powstania. Wierzytelność Skarbu Państwa o podatek przemysłowy w myśl art. 83 ust. z 15 VII 1925 o państwowym podatku przemysłowym płatną stała się według powyższych wyjaśnień 14 dni po doręczeniu zawiadomienia (1 VI 1938 — C III 798/37).

§ 146. Ustęp szósty tego przepisu nie wyklucza dopuszczalności wniesienia przez wierzyciela na podstawie art. 3 kpc powództwa o ustalenie, gdy zarządca zwleka z jego wytoczeniem, podobnie jak i zarządca masy może — w wyjątkowych wypadkach istnienia interesu prawnego w takim ustaleniu — wystąpić z powództwem o negatywne ustalenie, gdy poza przypadkami z § 146 ust. 6 wierzyciel obowiązany do wytoczenia powództwa zwleka z jego wniesieniem. Dotyczy to jednak tylko żądania, by pretensja uwzględniona została w ogóle przy podziale masy upadłościowej. Natomiast posiadanie tytułu wykonalnego nie przesądza sprawy przynależności zasądzonej pretensji do jednej z 6 klas wymienionych w § 61 ord. konk. Jeżeli więc wierzyciel pretenduje do lepszego pierwszeństwa, aniżeli przyznaje mu zarządca masy, musi uprawnienia tego dochodzić w drodze powództwa z § 146, nie jest zaś do tego zobowiązany zarządca, który jedynie może na warunkach ogólnych z art. 3 kpc wystąpić z żądaniem ustalenia negatywnego (1 VI 1938 — C III 798/37).

Ust. z 21 VII 1879 o zaskarżeniu czynności dłużnika, poza konkursem.

§ 2. Wierzyciel nie jest zobowiązany do chronienia się przed stratą swej wierzytelności przez nabycie nieruchomości na licytacji; w przypadku zatem, gdy zaskarża na podstawie ust. z 21 VII 1879 ustanowienie hipoteki na zlicytowanej nieruchomości, nie może mu być skutecznie przeciwstawiony zarzut, że przez nabycie nieruchomości mógł się być uchronić od straty (21 I 1938).

§ 3. Zasadą powództwa nie są przesłanki przepisu, który wskazał powód w swym pozwie, lecz twierdzenia faktyczne powoda. Choć więc powód powołał się na przepis § 3 1. 2 i brak jest przesłanek tego przepisu, należy nie mniej uwzględnić powództwo, jeżeli w twierdzeniach powoda mieszczą się przesłanki § 3 1. 1 i jeżeli na te twierdzenia przeprowadzono dowód (13 IV 1938 — C III 32/36).

*Niemiecka ustawa o spółkach z nieograniczoną odpowiedzialnością
z 20 IV 1892.*

§ 35. Przepis ten nie wyłącza zastosowania §§ 164 i nast. 177 kc, skutkiem czego w przypadku kolektywnego zastępstwa spółki ważne są oświadczenia woli złożone jej imieniem choćby przez jednego tylko kierownika, o ile otrzymał on w tym względzie z góry pełnomocnictwo pozostałych kierowników uprawnionych do działania w myśl umowy względnie ustawy lub o ile ci dalsi kierownicy następnie jego oświadczenie zatwierdzili. Przy tym nie jest istotna okoliczność, czy kierownik, który sam występował, zaznaczył w sposób dostrzegalny na zewnątrz, że działa także imieniem innych kierowników jako ich pełnomocnik, a jedynie ważnym jest, czy w rzeczywistości takie upoważnienie ewentualnie zatwierdzenie zaistniało (28 I 1938 — C III 69/36).

Niemiecki kodeks cywilny.

§§ 93, 94. Jeżeli budynek został trwale przystosowany do maszyn, tak że bez nich jest w swej istocie czymś innym, zwłaszcza gdy staje się małowartościowym w porównaniu z wartością budynku przystosowanego do maszyn i jeżeli z tej przyczyny budynek i maszyny stanowią jedną całość, np. trwale dla pewnej produkcji urządzony budynek, to w takim przypadku maszyny są składowymi częściami tej całości (27 V 1938 — C III 315/37).

§ 138. Umowy zawarte przez przedsiębiorstwo monopolowe w granicach ustawowych przepisów nie mogą uchodzić za niezgodne z dobrymi obyczajami dlatego, że obciążają kontrahenta uciążliwymi świadczeniami; umowa bowiem odpowiadająca przepisom ustawy nie może naruszać dobrych obyczajów (10 I 1938 — C III 1126/37).

§§ 249, 826. Niewpisany jeszcze jako właściciel nabywca nieruchomości może domagać się wykreślenia hipoteki od wierzyciela, który po zawarciu umowy kupna-sprzedaży uzyskał na kupionej nieruchomości wpis hipoteki na skutek czynności niedozwolonej, jeżeli nabywca posiada zezwolenie na przewłaszczenie, a przynajmniej tego zezwolenia mu nie odmówiono, jeżeli otrzymał przewłaszczenie od sprzedawcy lub o przewłaszczenie go zaskarżył, a więc dąży do zrealizowania swych praw z umowy i jeżeli naprawienie szkody powstałej przez zapisanie hipoteki w drodze powództwa przeciwko sprzedawcy o wykonanie umowy jest wątpliwe lub przynajmniej trudne (2 III 1938 — C III 2909/36).

§ 254. Woźnica przed przejazdem przez tory tramwajowe nie ma obowiązku przekonania się, czy nadjeżdża wóz tramwajowy

i trzymania koni za uzdę, by w razie potrzeby łatwiej je opanować. Nie istnieje również obowiązek wstrzymania przed przejazdem przez tory tramwajowe wozu, by usłyszeć ewentualne sygnały tramwaju (27 IV 1938 — C III 1831/37).

§§ 329, 415. Nie można przejąć długu wekslowego i stać się dłużnikiem wekslowym na podstawie umowy z osobą podpisaną na wekslu i zatwierdzenia tej umowy przez posiadacza wekslu. Dłużnikiem wekslowym stać można się tylko przez podpisanie wekslu, zwolnienie zaś dłużnika wekslowego od długu możliwe jest tylko w drodze wykreślenia jego podpisu na wekslu. Umowa, którą osoba trzecia zobowiąże się wykupić weksle dłużnika i zwrócić je dłużnikowi, podpada pod przepis § 329 kc i nie jest żadnym przejęciem długu (11 VI 1938 — C III 1250/37).

§ 343. Przy obniżeniu kary konwencjonalnej winien sąd w pierwszym rzędzie uwzględnić wszelkie uzasadnione zainteresowanie wierzyciela, choćby nie tylko natury majątkowej. Położenie majątkowe dłużnika może być przy tym ustaleniu także uwzględnione; w żadnym jednak razie nie może ono służyć jako wyłączne uzasadnienie zastosowania obniżenia (1 VII 1938 — C III 1242/36).

§§ 392, 406, 1156. W przypadku zajęcia i przekazania prentensji hipotecznie zabezpieczonej jest potrącenie roszczenia wzajemnego służącego przeciwko pierwotnemu wierzycielowi niedopuszczalne, jakkolwiek § 1156 wymienia tylko § 406 a nie § 392 kc (6 IV 1938 — C III 413/36).

§ 454. Umowa kupna-sprzedaży nie została wypełniona przez sprzedającego, jeżeli został on wprowadzony zasadzony na udzielenie przewłaszczenia, jednak kupujący na podstawie uzyskanego wyroku nie dokonał jeszcze przewłaszczenia zgodnie z § 925 kc (20 VI 1938 — C III 999/37).

§ 779. Przepis ten wchodzi w zastosowanie tylko wówczas, gdy obie strony wzięły za podstawę ugody stan rzeczy odbiegający od istniejącego w rzeczywistości, nie wchodzi natomiast w grę, jeżeli jedna strona wprowadziła drugą w błąd. W tym przypadku ugoda ulega zaskarżeniu w drodze przewidzianej w §§ 119 lub 123 kc (1 VII 1938 — C III 2908/36).

§ 823. O tym, czy na skrzyżowaniu drogi z torem kolei przejazd zabezpieczony powinien być zaporą, nie decydują okólniki ani Ministerstwa Kolei, ani Ministerstwa Robót Publicznych, lecz celowość wydanych w tym kierunku zarządzeń władz podlega badaniu w sądzie, czy czynią one zadość wymaganiom bezpieczeństwa nakazanym przez ustawę. Jeżeli z drogi nie ma wolnego widoku na tor, to zabezpieczenie przejazdu rampą jest konieczne (4 V 1939 — C III 269/36).

§§ 823, 897 *i nast.* Pod przepis § 823 kc nie podpadają czynności, które zawierają obrazę roszczeń, wypływających z prawa własności, o wydanie przedmiotu posiadanego przez osobę do tego nieuprawnioną. Stosunki prawne pomiędzy właścicielem a posiadaczem są specjalnie unormowane przez przepisy zawarte w §§ 898 do 993 kc; tylko w razie ustalenia niedozwolonej samowoli lub czynu karalnego mógłby przepis § 823 kc być stosowany (5 III 1938 — C III 1867/36).

§ 836. Przepis ten nie wymaga, by zawalenie się lub usunięcie się części urządzenia bezpośrednio wyrządziło szkodę; posiadacz gruntu odpowiada w tych przypadkach także za szkodę, wywołaną pośrednio, jeżeli tylko szkoda została spowodowana przez siły powstałe wskutek zawalenia się lub usunięcia się (15 X 1937 — C III 377/37).

§ 999. Przepis ten nie ma żadnego zastosowania przy stosunku najmu, albowiem §§ 994—1003 normują roszczenia posiadacza względem właściciela w tych przypadkach, w których posiadacz nie jest w stosunku do właściciela uprawniony do posiadania, a właściciel na zasadzie § 985 może od niego żądać wydania rzeczy, w stosunkach zaś obligatoryjnych przepisy powyższe mają analogiczne zastosowanie tylko w przypadkach szczególnie unormowanych (18 V 1938 — C III 668/36).

§ 1002. Przepisu tego nie stosuje się, gdy nieruchomości (rzecz) zostanie oddana właścicielowi przez inną osobę wbrew woli posiadacza i gdy mu nieruchomości (rzecz) przymusowo odbiorą. Odebranie nieruchomości w drodze przymusowej (egzekucyjnej) również nie jest oddaniem jej przez posiadacza, nie posiadacz wydaje nieruchomości, lecz komornik mu ją odbiera, usuwa go z nieruchomości w drodze przymusu i wprowadza w posiadanie wierzyciela (właściciela). Inna interpretacja przepisu § 1002 kc prowadziłaby do tego, że posiadacz w razie przymusowego odebrania mu nieruchomości lub ruchomości na podstawie nieprawomocnego tymczasowo wykonanego wyroku nie mógłby dochodzić wartości nakładów, gdyż broniąc się w procesie nieuznaniem prawa właściciela do odebrania mu rzeczy i zakładając apelację lub skargę kassacyjną na tymczasowo wykonany wyrok, nie mógłby jednocześnie skarżyć właściciela o wynagrodzenie za nakłady, gdyż byłoby to sprzeczne z jego obroną, nie mógłby bowiem jednocześnie twierdzić i dowodzić, że ma prawo do posiadania rzeczy i wbrew temu twierdzeniu i 1001 kc żądać już od właściciela wartości nakładów. Jedną z tych spraw posiadacz musiałby przegrać (12 II 1938 — C III 3571/36).

§ 1396. Zatwierdzenie męża odnoszące się do rozporządzenia przez żonę mieniem wniesionym jest oświadczeniem woli, które nie wymaga szczególnej formy i może skutkiem tego nastąpić także w sposób dorozumiany, zwłaszcza przez milczenie. Wniosku takiego nie wyklucza przepis § 1396 ust. 2 kc, albowiem daje on tylko kontrahentowi żony sposób uchylenia niepewności co do skuteczności kontraktu zawartego z żoną przez wezwanie męża do oświadczenia zatwierdzenia i normuje skutki zachowania się męża po tym wezwaniu (23 V 1938 — C III 909/36).

§ 1398. Jeżeli mąż brał udział w akcie, w którym żona składała oświadczenie, że poddaje się natychmiastowej egzekucji i jeżeli mąż sam w tym akcie oznajmił, że i on poddaje się natychmiastowej egzekucji, to usprawiedliwiony jest wniosek, że wyraził swe zezwolenie na wyrażone w tym akcie rozporządzenie przez żonę mieniem wniesionym (17 I 1938 — C III 542/36).

§ 1565. Pojęcie cudzołóstwa z § 1565 odpowiada pojęciu ternu w rozumieniu prawa karnego a mianowicie dawniejszego § 172 niemieckiego kodeksu karnego, czyli że dla popełnienia cudzołóstwa konieczne jest działanie rozmyślne. Ponieważ więc cudzołóstwa dopuścić się może tylko osoba pozostająca w małżeństwie, nie ma znamion cudzołóstwa dla braku przesłanek podmiotowych, jeżeli strona miała pozamałżeński stosunek cielesny, gdy otrzymała wyrok sądowy z poświadczeniem prawomocności i poświadczeniu temu zaufała, mimo że wyrok w rzeczywistości jeszcze nie urosł w moc prawną (20 VI 1938 — C III 3076/36).

§ 1575 ust. 1. Wniosek z pozwu wzajemnego o rozwiązanie małżeństwa z winy strony powodowej nie zastępuje żądania z § 1575 ust. 1 (28 I 1938 — C III 1885/37).

§§ 2314, 2232. Powództwo z § 2314 kc nie może być uznane za przyczynę przerwy przedawnienia z § 2314 kc. Jakkolwiek bowiem strona nie znająca stanu spadku nie może należycie określić swego żądania o wypłatę zachowku i jakkolwiek kpc nie zawiera przepisu na wzór § 254 niem. upc, to jednak okoliczności te nie mogą zaważyć na odmiennej wykładni §§ 2332 i 2314 kc z uwagi na motywy ustawodawcze oraz ze względu na liczne możliwości przeciwdziałania przedawnieniu, ostatecznie przez wniesienie pozwu o ustalenie (1 VI 1938 — C III 466/38).

§ 2332. W razie pozostawienia przez spadkodawcę dwóch testamentów czasokres przedawnienia liczyć należy od chwili pozwania wiadomości o testamencie późniejszym (1 VI 1938 — C III 466/38).

§§ 2250, 2252. Choroba, która zniewala testatora do pozostawania w łóżku, nie wstrzymuje jeszcze terminu trzymiesięcznego z § 2252. Zachodzić muszą raczej przyczyny, które uniemożliwiają zeznanie testamentu przed sędzią lub notariuszem, mimo że przywołanie sędziego lub notariusza do chorego było możliwe (13 VI 1938 — C III 1393/36).

Ustawa z 30 V 1908 o umowie ubezpieczenia (Dz. Ust. Rzeszy str. 263).

§ 6. Jeżeli ubezpieczony od odpowiedzialności za nieszczęśliwe wypadki w myśl ogólnych warunków ubezpieczenia zobowiązany jest do przystąpienia w procesie pomiędzy nim a poszkodowanym do ugody w myśl zaleceń zakładu ubezpieczeń, to treść zobowiązania jego przedstawia powinność w rozumieniu § 6 ust. o umowie ubezpieczenia, czyli że zakład ubezpieczeń w razie nieprzystąpienia do ugody uprawniony jest do odmówienia wypłaty sumy ubezpieczeniowej, gdyby niedopełnienie powinności przez ubezpieczonego polegało na złym zamiarze lub ciężkim niedbalstwie (20 VI 1938 — C III 978/36).

§ 39. Zwolnienie zakładu ubezpieczeń od odpowiedzialności niezależne jest od prawa do rozwiązania umowy. Żądanie przeto dopełnienia umowy przez zapłatę składki nie oznacza zrzeczenia się zwolnienia z § 39. Rezygnacji z zwolnienia nie zawiera zwłaszcza oświadczenie w wezwaniu, że w razie wypadku ubezpieczony dopiero po zapłacie reszty premii będzie mógł żądać odszkodowania. Żadnego zrzeczenia się zwolnienia nie zawiera też samo wysłanie przez zakład ubezpieczeń znawcy na miejsce wypadku celem ustalenia przyczyn i rozmiarów szkody (9 V 1938 — C III 689/36).

§§ 43 i nast. Agent ubezpieczeniowy pośredniczący przy zawarciu umowy ubezpieczenia jest w zakresie swych czynności pomocnikiem towarzystwa ubezpieczeniowego w rozumieniu § 278 kc. Czynności jego należą do czynności zawierania umowy, przy której strony dopuścić się mogą winy (culpa in contrahendo), obowiązującej do odszkodowania. Ponieważ więc ustawa o umowie ubezpieczenia nie ogranicza odpowiedzialności z powodu culpa in contrahendo towarzystwa ubezpieczeniowego, jak to czyni w przepisach §§ 16 i nast. przy culpa in contrahendo ubezpieczonego, ograniczeniem takim nie jest zwłaszcza przepis § 44, — przeto stosuje się zwykle przepisy kodeksu cywilnego, w stosunku do którego ustawa o umowie ubezpieczenia jest ustawą szczególną (lex specialis). W takim zaś razie wchodzi w grę odpowiedzialność towarzystwa ubezpieczeniowego za agenta na zasadzie §§ 276, 278 kc (28 III 1938 — C III 602/37).

§§ 149, 157. Okoliczność, że poszkodowany domagać się może odszkodowania wprost od zakładu ubezpieczeń, nie zmienia faktu, że obowiązek wynagrodzenia szkody ciąży na ubezpieczonym, z czego wynika, że odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń jest zależną od tego, czy i w jakiej mierze ubezpieczony ma obowiązek wynagrodzić szkodę poszkodowanemu. Z tej przyczyny terminu przedawnienia nie liczy się od chwili, kiedy poszkodowany pozwał wiadomość o obowiązku zakładu ubezpieczeń do wynagrodzenia szkody, lecz od czasu, gdy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i jego sprawie (20 IV 1938 — C III 2169/36).

Ustawa z 1 VIII 1909 i 22 V 1910 o odpowiedzialności państwa za urzędników (prusk. zbiór ust. str. 691, Dz. Ust. Rzeszy str. 795).

§ 1 i nast., i § 12 ustawy o księgach wieczystych. 1. Po powstaniu Państwa Polskiego ustawa o odpowiedzialności państwa za urzędników z dnia 22 maja 1910 r. wchłonęła przepis § 12 ust. o księgach wieczystych.

2. W przypadkach naruszenia obowiązków urzędowych przez urzędników hipotecznych i odpowiedzialności za nich Państwa należy stosować § 7 ustawy z dnia 22 maja 1910.

3. Ustawa pruska z dnia 1 sierpnia 1909 r. o odpowiedzialności Państwa i innych związków za naruszenie przez urzędników obowiązków urzędowych przy wykonywaniu władzy publicznej po powstaniu Państwa Polskiego stała się w stosunku do wyżej wspomnianych urzędników hipotecznych bezprzedmiotowa.

(Uchwała w składzie siedmiu sędziów z 18 II 1939 — C III 1737/35).

Rozporządzenie Komisariatu Naczelnej Rady Ludowej z 25 VI 1919 dotyczące zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości (Tyg. Urzqd, nr 27 poz. 85).

Art. 1 i nast. Zasady, że jeżeli właściwa władza odmówi prawomocnie zezwolenia na przewłaszczenie, prawomocne jej postanowienie ma decydujące znaczenie i późniejsze zabiegi, podjęte po prawomocnej odmowie, nie mogą uchylić skutków wywołanych prawomocną odmową, nie należy stosować do oferty o zawarcie umowy kupna-sprzedaży nieruchomości. Do przyjęcie bowiem oferty wystarczy, że warunki konieczne do zawarcia umowy dopełnione będą do dnia, do którego oferta może być przyjętą, czyli że nic nie stoi na przeszkodzie podejmowania w terminie tym nawet powtórnych zabiegów nad uzyskaniem zezwolenia (18 II 1938 — C II 1869/35).

Ustawa z 4 II 1920 o radach załogowych (Dz. Ust. Rzeszy str. 420).

§§ 84, 87. Pracownik, który uzyskał na swój wniosek niekorzystne rozstrzygnięcie Komisji co do sprzeciwu załozonego przeciw istnieniu ważnej przyczyny bezterminowego wypowiedzenia, nie może następnie występować ponownie przed sądem powszechnym z roszczeniami opartymi na twierdzeniu, że wbrew orzeczeniu tej Komisji taka ważna przyczyna jednak nie istniała (28 I 1938 — C III 58/36).

Rozporządzenie o demobilizacji gospodarczej z 12 II 1920 w brzmieniu rozporządzenia Min. Pracy i Opieki Społecznej z 30 IV 1926 (Dz. Ust. poz. 312).

§ 12. Późniejsza decyzja komisarza demobilizacyjnego, w której tenże prostuje błąd, jaki zakradł się do pierwotnego jego zarządzenia, działa wstecz, czyli że późniejsza decyzja po tym sprostowaniu tak musi być oceniona, jak gdyby od początku miała prawidłową i jak wynika ze sprostowania istotnie zamierzoną treść (27 IV 1938 — C III 2405).

§ 12. Decyzja komisarza demobilizacyjnego, w której zobowiązuje on pracodawcę do zatrudnienia pracownika na gorszym stanowisku, nie wykracza poza granice jego ustawowych uprawnień, gdyż Komisarz może zgodzić się nawet na zupełne zwolnienie pracownika z pracy, a zgoda na rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem pod warunkiem zatrudniania go na gorszym stanowisku jest w każdym razie dla pracownika korzystniejsza, gdyż chroni go przed zupełnym bezrobociem (27 IV 1938 — C III 2405/37).

§ 12. Uzależnienie zwolnienia z pracy od przyznania pracownikowi zasiłku oznacza uwarunkowaną zgodę na zwolnienie (6 XI 1937 — C III 1368/35).

§ 12. Tak zwany urlop turnusowy, polegający na tym, że pracownik z zachowaniem wszelkich przesłanek ustawowych uchodzi za całkowicie zwolniony, a ma tylko po upływie pewnego terminu być przyjęty z powrotem do pracy, jest równoznaczny z rozwiązaniem umowy o pracę (28 I 1938 — C III 57/36).

§ 14. Jeżeli komisarze demobilizacyjny z przekroczeniem swych kompetencji zastrzegł, iż zwolniony pracownik ma otrzymać zasiłek i warunki, na jakich zasiłek ma być wypłacony, zostały uzgodnione, to nie wchodzi w zastosowanie § 14 powyższego rozporządzenia, lecz decydują tylko warunki uzgodnione przez pracodawcę z komisarzem demobilizacyjnym, gdyż pracownik nie otrzymuje żadnego odszkodowania w zamian za prawo do pracy

lub poborów wskutek odmowy ponownego przyjęcia lub wydalenia z pogwałceniem przepisów powyższego rozporządzenia, przeciwnie z chwilą, gdy nastąpiła zgoda komisarza demobilizacyjnego pracownik utracił prawo do poborów i pracodawca nie miał obowiązku przyjmowania go z powrotem do pracy (6 XI 1937 — C III 1368/ 35).

M. Lisiewski

Sędzia Sądu Najwyższego

ORZECZNICTWO NAJW. TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED N. T. A. I PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJNYMI

2. Postępowanie przed władzami administracyjnymi.

37. Z § 56 ustawy o właściwości władz i sądów administracyjnych (Zb. ustaw pr. str. 237 z 1883 r.). w związku z § 7 ustawy o ogólnym zarządzie kraju (Zb. ustaw pr. str. 195 z 1883 r.) wynika, że samoistna skarga o ustalenie, czy pewna droga ma charakter prywatny czy też publiczny, nie jest dopuszczalna w postępowaniu sporno-administracyjnym. (3 grudnia 1938 r. L. rej. 3828/36).

II. SPRAWY URZĘDNICZE

2. Uposażenia.

38. Zaznaczenie w zarządzeniu Kuratorium Okręgu Szkolnego ustalającym na nowo: początek służby nauczycielskiej, początek policzalności trzechleci i aktualnie przysługujące danemu nauczycielowi w myśl tego zarządzenia grupę i szczebel uposażenia, że wysokość nadebranych poborów zostanie nauczycielowi podana osobnym pismem, może być uważana za zmianę również wstecz dokonanych poprzednio prawomocnych ustaleń uposażenia tego nauczyciela i za nałożenie na tego nauczyciela w trybie administracyjnym obowiązku zwrotu nadebranych sum. (25 października 1938 r. L. Rej. 837/36).

39. Przy posunięciu nauczycieli do grupy VII uposażenia, według przepisu ust. 3 § 49 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. poz. 781 Dz. Ust., okres 28 względnie 27 lat służby może być skończony również po 1 lutym 1934 r., jednak przed dniem 1 stycznia 1935 r. względnie 1 stycznia 1936 r. (2 grudnia 1938 r. L. Rej. 581/37).

3. Emerytury i zaopatrzenia.

40. Zaliczalność do wysługi emerytalnej służby w b. państwach zaborczych, zgłoszonej na zasadzie art. 4 ustawy z 18 marca 1932 r. poz. 239 Dz. Ust., podlega ocenie według przepisów ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych powyższą ustawą poz. 239/32 Dz. Ust. (7 listopada 1938 r. L. Rej. 5539/36).

41. a) Służba stałodzienna kolejarza podlega zaliczeniu do wysługi emerytalnej bez opłaty w przypadku, gdy ten stałodzienny pracownik był mianowany na etat przed dniem 1 września 1929 r.

b) Służba stałodzienna kolejarza nie podlega zaliczeniu do wysługi emerytalnej bez opłaty w przypadku, gdy ten stałodzienny pracownik był mianowany na etat po dniu 1 września 1929 r. (4 października 1938 r. L. Rej. 4643/36).

42. W myśl art. 81 ust. 3 ustawy emerytalnej z roku 1923 w brzmieniu dekretu Prezydenta R. P. z dnia 22 listopada 1935 r. poz. 521 Dz. Ust., momentem opuszczenia służby wojskowej w byłym państwie zaborczym przez osobę pozostającą w niewoli nieprzyjacielskiej, jest moment zwolnienia jej z niewoli, przy czym nie bierze się pod uwagę terminów określonych w art. 105 ust. 5 ustawy z r. 1923 i w § 106 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 V 1934 poz. 513 Dz. Ust. (17 października 1938 r. L. Rej. 1497/37).

43. Ustalone w art. 2 dekretu Prezydenta Rzplitej z 22 XI 1935 poz. 521 Dz. Ust. uwzględnianie przy wymiarze zaopatrzenia emeryt tylko $\frac{3}{4}$ czasu służby w b. państwach zaborczych, odnosi się nie tylko do służby państwowej zaborczej, lecz również do służby nauczycieli ludowych szkół w b. Galicji, zaliczonej do wysługi w myśl art. 81 i 84 ustawy emerytalnej (12 listopada 1938 r. L. Rej. 2547/37).

44. Postanowienia dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 listopada 1935 r. poz. 521 Dz. Ust., nie stosują się do b. nauczycieli szkół komunalnych na G. Śląsku, pobierających zaopatrzenie emerytalne na zasadzie ustawy emerytalnej z dnia 28 lipca 1921 r. poz. 466 Dz. Ust. (14 listopada 1938 r. L. Rej. 2802/37).

III. SPRAWY SKARBOWE.

2. Należytości i opłaty stemplowe.

45. Robotnicy tartaku nie są zwolnieni od obowiązku uiszczania opłat na rzecz Funduszu Pracy po myśli art. 15 ustęp 3 lit. b ustawy o Funduszu Pracy (poz. 163/1933 Dz. Ust.), chociażby tartak ten odpowiadał warunkom § 1 rozporządzenia Ministra Opieki

Spółecznej z 19 stycznia 1934 r. (poz. 95 Dz. Ust.). (24 października 1938 r. L. Rej. 5885/36).

46. Pobierane periodycznie wynagrodzenie robotnika za pracę należy w rozumieniu art. 15 ustawy z 16 marca 1933 poz. 163 Dz. Ust., traktować jako stałe również i wtedy, gdy należy się jedynie za czas faktycznie przepracowany (30 listopada 1938 r. L. Rej. 5523/37).

47. Zastosowanie art. 128 ust. 2 u. o. s. do pisma, którym otwarto akredytywę, nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że przypadającą do wypłaty sumę oznaczono w kwocie maksymalnej, a termin wypłaty określono przez podanie terminu końcowego (26 września 1938 r. L. Rej. 4982/36).

48. a) Osobie, obowiązanej do uiszczenia opłaty od umowy, służy prawo dowodzenia, że mimo przedstawienia przez nią sądowi odpisu umowy, nie istnieje pierwopis, podlegający opłacie stempowej.

b) Obowiązek solidarnego uiszczenia opłaty od pisma, stwierdzającego umowę, ciąży w myśl art. 15 p. 1 c. nie tylko na bezpośrednim prawonabywcy osoby, która zawarła umowę, lecz i na następnych prawonabywcach, posiadających to pismo. (9 grudnia 1938 r. L. Rej. 5523/35).

49. Wierzytelność bezsporna i wymagalna, a wynikająca ze stosunków prywatno-prawnych wobec Skarbu Państwa, nadaje się do zapłaty nią podatku w myśl art. 97 § 3 O. P. także wówczas, gdy płatnik wszedł w jej posiadanie drogą przelewu. (15 czerwca 1938 r. L. Rej. 105/37).

50. Jeśli władza na skutek prośby płatnika uzupełni udzielane mu poprzednio uzasadnienie wymiaru, to zawieszony przez wniesienie pierwszej prośby bieg terminu do wniesienia odwołania zaczyna biec w dalszym ciągu dopiero od dnia, w którym uzupełnienie uzasadnienia wymiaru zostało płatnikowi doręczone. (6 grudnia 1938 r. L. Rej. 4959/37).

51. Odrzucenie dowodu na zasadzie art. 107 § 2 O. P. (poz. 134) (36 Dz. Ust.), władza odwoławcza obowiązana jest ujawnić w swym orzeczeniu z podaniem uzasadnienia. (10 grudnia 1938 r. L. Rej. 3854/38).

IV. SPRAWY LASOWE

52. Skutki, o których mowa w art. 50 prawa o ochronie lasów, nie stanowiących własności Państwa, uzależnione są od zaistnienia faktycznego warunków w tym artykule wskazanych bez względu na okoliczności, czy odnośna sytuacja była zgodną z uprzednio obowiązującym prawem. (12 października 1938 r. L. Rej. 368/36).

53. Grunty, o których mowa w art. 50 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ochronie lasów — z 24 czerwca 1927 r. poz. 932/32 Dz. Ust., nie będą uważane za grunty leśne w rozumieniu tego rozporządzenia nawet i w tym wypadku, gdy władze leśne wydały przed 1 stycznia 1927 r. prowomocne zarządzenia, dotyczące zalesienia tych gruntów. (12 października 1938 r. L. Rej. 368/36).

VI. UBEZPIECZENIA

54. Stali (etatowi) funkcjonariusze państwowi, posiadający zajęcia uboczne, które same przez się uzasadniałyby obowiązek ubezpieczenia ich jako pracowników umysłowych po myśli art. 6 ustęp 1 pkt. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z 28 marca 1933 (poz. 396 Dz. Ust.), są na zasadzie art. 5 ustęp 1 pkt. 1 tej ustawy zwolnieni od obowiązku ubezpieczenia, wynikającego z art. 1 i 2 tejże ustawy jedynie z tytułu zatrudnienia w służbie państwowej, a nie są zwolnieni od ubezpieczenia w tym zakresie z tytułu zajęć ubocznych. (1 kwietnia 1938 r. L. Rej. 4143/36).

55. Przewidziane w art. 5 ustawy z 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (poz. 555/32 Dz. Ust.), oraz w § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 6 lipca 1932 r. (poz. 558 Dz. Ust.), zwolnienie od obowiązku zabezpieczenia robotników zatrudnionych w zakładach czynnych krócej niż 6 miesięcy w ciągu roku, uzależnione jest od tego, aby łączna długość wszystkich okresów pracy w ciągu roku nie dochodziła do 6 miesięcy. (9 listopada 1938 r. L. Rej. 3710/36).

56. Zarobek w rozumieniu ust. 2 art. 54 prawa o ubezpieczeniu pracowników umysłowych poz. 911 Dz. Ust. z r. 1927, w przypadkach, gdy jest on zmienny, podlega ustaleniu w przeciętnej miesięcznej wysokości. (4 listopada 1938 r. L. Rej. 80/37).

57. Za tydzień podlegania obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia w rozumieniu § 1 rozporządzenia M. O. P. z 26 listopada 1936 r. (poz. 628 Dz. Ust.), uważać należy 4 dni pracy chociażby z przerwami, niezależnie od ich rozmieszczenia w tygodniach kalendarzowych. (9 listopada 1938 r. L. Rej. 3338/37).

58. Z art. 1 i 3 ustawy z 29 marca 1926 (poz. 214 Dz. Ust.) o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich w szpitalach publicznych na obszarze b. zaboru rosyjskiego, wynika, że art. 3 zawiera określenie pojęcia ubogiego w rozumieniu tej ustawy, a nie przesądza kwestii, które osoby mogą być zobowiązane do zwrotu wzmiankowanych kosztów za ubogich. (9 marca 1938 r. L. Rej. 6256/35).

59. Bieg przedawnienia roszczenia gminy, sprawującej tymczasowo opiekę społeczną (art. 21 ustęp 4 ustawy o opiece spo-

lecznej poz. 726/23 Dz. Ust.), rozpoczyna się dopiero od chwili ustalenia gminy trwałej opieki, o ile ta ostatnia gmina nie jest na razie znana, a gminie tymczasowej opieki nie można zarzucić zaniedbania w prowadzeniu odnośnych dochodzeń. (28 listopada 1938 r. L. Rej. 5907/37).

VIII. SPRAWY WODNE I GÓRNICZE

60. Okoliczność, że służebność gruntowa, polegająca na obowiązku znoszenia zalewania gruntu dla utworzenia stawu, nie może być wykonywana z powodu wygaśnięcia z mocy § 380 pruskiej ustawy wodnej z 7 kwietnia 1913 (zb. ust. pr. str. 53) prawa piętrzenia wody potoku, zasilającego ten staw, sama przez się nie uzasadnia przewidzianego w § 50 (2) tej ustawy sprzeciwu przeciw udzielaniu zezwolenia na piętrzenie wody tego potoku. (4 marca 1938 r. L. Rej. 5524/35).

61. Zmiana trasy, przewidzianej w pozwoleniu na utrzymanie przewozu przez rzekę, nie jest zaniechaniem wykonywania nadanego prawa, przewidzianym w p. 3 ust. 1 art. 64 ustawy wodnej poz. 574 (1928 Dz. Ust.), lecz tylko niewypełnieniem nałożonych w pozwoleniu warunków, o którym jest mowa w p. 5 ust. 1 tegoż artykułu. (17 czerwca 1938 r. L. Rej. 7624/34).

62. Kwestia, czy zezwolenie wodno-prawne ma być udzielone na czas nieograniczony, czy też na czas ograniczony, a w danym razie na jak długo, pozostawione jest swobodnemu uznaniu władzy z zastrzeżeniami dotyczącymi wyłącznie wyzyskania siły popędowej wód publicznych, a zawartych w art. 46 ustęp 2 ustawy wodnej (p. 574/28 Dz. Ust.). (1 października 1938 r. L. Rej. 3869/36).

63. Do wystąpienia z wnioskiem z art. 115 prawa górniczego (poz. 654/30 Dz. Ust.) legitymowany jest także posiadacz części pola górniczego. (21 czerwca 1938 r. L. Rej. 4061/36).

IX. SPRAWY KOŚCIELNE I WYZNANIOWE

64. Moc obowiązująca systemu szacunkowego wymiaru składek gminnych, określonego §§ 21—23 rozporządzenia z 9 września 1931 o gospodarce finansowej gmin wyznaniowych żydowskich poz. 698 Dz. Ust., nie doznała w czasie od 1 stycznia 1936 do dnia wejścia w życie rozporządzenia z 24 marca 1937 poz. 211 Dz. Ust. — przerwy na rzecz systemu wymiarowego, przewidzianego w §§ 16—19 cytowanego rozporządzenia z 9 września 1931 r. (6 grudnia L. Rej. 1434/37).

65. Specjalna forma opodatkowania, ustanowiona w przepisie objętym § 14 ustęp drugi rozporządzenia z 9 września 1931 o gospodarce finansowej gmin wyznaniowych żydowskich poz. 698 Dz. Ust., nie dotyczy osób, wykonywających praktykę lekarską w obrębie gminy wyznaniowej, w której nie posiadają miejsca zamieszkania. (6 grudnia 1938 r. L. Rej. 3168/37).

XIII. SPRAWY SAMORZĄDOWE

66. Zmiana przez władzę nadzorczą wysokości kwoty, przeznaczonej na wynagrodzenie niezawodowego viceburmistrza i ławników, wstawionej do budżetu gminy miejskiej, przedstawionego władzy do zatwierdzenia, zarządzona z mocy art. 53 ustawy z dnia 23 III 1933 r. poz. 294 Dz. Ust., § 8 i 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 VI 1924 r. poz. 522 Dz. Ust., i rozporz. Ministrów: Spraw Wewnętrznych i Skarbu z dnia 6 XII 1932 r. poz. 71/33 Dz. Ust. — ze stanowiska celowości — nie podlega ocenie w tym kierunku przez N. T. A., powołany do oceny zarządzeń władzy ze stanowiska legalności. (7 kwietnia 1938 r. L. Rej. 2468/36).

67. W sprawach o dokonanie rozrachunku pomiędzy skasowanymi obszarami dworskimi i gminami na mocy art. 92 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. poz. 244 Dz. Ust., oraz §§ 30 i 34 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 VIII 1934 r. poz. 688 Dz. Ust. — w razie nie dojścia do skutku uzgodnienia stron on przez Komisję Likwidacyjną — Wydział Powiatowy uprawniony jest do wydania decyzji na ogólnych zasadach postępowania administracyjnego, nie będąc związany poszczególnymi uzgodnieniami, pomiędzy stronami, ustaleniami Komisji Likwidacyjnej, winien jednak w decyzji wyczerpująco wyjaśnić powody, uwzględnienia tych ustaleń. (6 grudnia 1938 r. L. Rej. 4311/37).

XIV. SPRAWY SANITARNE

68. a) Władza orzekająca o koncesji na otwarcie i urządzenie nowej apteki normalnej na obszarze b. zaboru rosyjskiego, nie jest upoważnioną przy ustalaniu warunków utworzenia nowej apteki, określonych § 2 instrukcji Ministra Spraw Wewnętrznych z 1 czerwca 1931 poz. 204 Monitora Polsk., do podwyższania ustanowionych w przepisie tych norm, oznaczających stosunek liczby aptek do liczby mieszkańców.

b) ustanowione w cytowanym pod I. przepisie normy traktować należy jako dotyczące mieszkańców danej miejscowości w ro-

zumieniu postanowień rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 23 maja 1934 o meldunkach i księgach ludności poz. 489 Dz. Ust. (26 października 1938 r. L. Rej. 4033/36).

69. a) Gminy miejskie, jako właścicielki aptek miejskich, zakładanych na podstawie przepisów ros. ustawy z 12 lutego 1912 Zb. Pr. i Rozp. Rząd. r. 1912 nr 39 poz. 267, mają na obszarze, na którym obowiązuje ros. ustawa lekarska z r. 1905, prawo brania udziału w postępowaniu, mającym na celu ustalenie, czy nie zachodzi potrzeba utworzenia w pewnej miejscowości nowej apteki, na równi z właścicielami normalnych aptek publicznych.

b) Właściciele aptek, uprawnieni na zasadzie art. 353 ros. ust. lekarskiej oraz przepisów instrukcji Ministra Spraw Wewnętrznych z 1 czerwca 1931 poz. 204 Mon. Polsk., do wypowiadania opinii we wzmiankowanym pod 1 postępowaniu, mogą w opiniach tych nie tylko podnosić zarzuty w tym kierunku, że z powodu założenia nowej apteki byt ich aptek może zostać zagrożony, lecz także mogą kwestionować potrzebę nowej apteki.

c) Postanowienia objęte § 2 ustęp drugi wymienionej powyżej instrukcji, a określające stosunek liczby aptek do liczby mieszkańców, dotyczą tylko normalnych aptek publicznych i aptek założonych na zasadzie ustawy z 12 lutego 1912 r.

d) Wymienione pod 3. postanowienia nie wyczerpują momentów, które przy badaniu potrzeby nowej apteki publicznej winny być po myśli art. 353 ros. ustawy lekarskiej z r. 1905 uwzględniane.

e) Badanie potrzeby nowej apteki publicznej na zasadzie wymienionego ostatniego przepisu, przeprowadzone być winno pod kątem widzenia projektowanego stanowiska tej apteki.

f) Swoboda uznania władzy, orzekającej na zasadzie wymienionego pod 4. przepisu o potrzebie nowej apteki oraz o kwestii zagrożenia bytu aptek sąsiednich, ograniczona jest o tyle, że władza ta ma obowiązek przeprowadzania ustaleń faktycznych co do potrzeby nowej apteki, oraz co do wspomnianej kwestii, w zakresie problemu te wyczerpującym, jako też ma obowiązek wydania rozstrzygnięcia, zgodnego z poczynionymi ustaleniami. (31 października 1938 r. L. Rej. 2498/36).

70. Przewidziany w § 10 p. 3 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z 23 stycznia 1934 r. poz. 120 Dz. Ust., obowiązek pracodawcy zapewnienia używania przez pracowników przy pracy, wymienionych w tym przepisie, części ubioru — obejmuje również obowiązek pracodawcy, by te części ubioru były utrzymane w czystości. (9 listopada 1938 r. L. Rej. 6184/37).

XVI. SPRAWY BUDOWLANE

71. Z zestawienia przepisów, objętych art. 4 i 51 prawa budowlanego wynika, że plany sporządzone przed wejściem w życie wspomnianego prawa zachowują swą skuteczność prawną co do wszystkich szczegółów poza wymienionymi w art. 4, że zatem przewidziane w planach takich nowe ulice, place, drogi i miejsca użyteczności publicznej, o ile nie zostały do chwili wejścia w życie prawa budowlanego założone, nie mogą już być realizowane na podstawie dawnego planu zabudowy. (7 czerwca 1938 r. L. Rej. 1480/36).

72. Przewidziany w § 27 p. 6 rozporządzenia z dnia 3 XI 1927 r. poz. 913 Dz. Ust. warunek przeznaczenia z góry placu na potrzeby zakładów przemysłowych i handlowych, nie ma na względzie przeznaczenia, przewidzianego przez plan zabudowania (art. 10 Prezydenta Rzeczypospolitej z 16 lutego 1928 r. poz. 202 Dz. Ust.). (25 października 1938 r. L. Rej. 3157/36).

73. Przepis ust. 1 art. 380 rozporządzenia o prawie budowlanym z 16 lutego 1928 r. w brzmieniu noweli z 3 grudnia 1930 poz. 663 Dz. Ust., odnosi się jedynie do tych budynków, które zostały, bądź zostaną wzniesione, nadbudowane lub przebudowane po wejściu w życie pomienionego rozporządzenia. (16 listopada 1938 r. L. Rej. 881/36).

74. Orzeczenia w przedmiocie rozpatrzenia sprzeciwów, zgłoszonych przeciw projektowi scalenia i zatwierdzenia tego projektu, są w myśl art. 126 prawa budowlanego z 16 lutego 1928 r. (poz. 202 Dz. Ust.) — ostateczne. (16 listopada 1938 r. L. Rej. 6046/37).

XVIII. ZAWODY WOLNE

75. Prawo używania przez osobę, która uzyskała dyplom lekarski zagraniczny, tytuł „doktora wszechnauk lekarskich”, o którym mowa w art. 9 ustępu 2 rozporządzenia z 25 września 1932 r. poz. 712 Dz. Ust., uzależnione jest od uzyskania nostryfikacji takiego dyplomu przed dniem 30 czerwca 1930 r. (20 kwietnia 1938 r. L. Rej. 2509/36).

76. Nadanie stanowiska starszego asystenta kliniki stomatologicznej nie jest równoznaczne z nadaniem stopnia naukowego w rozumieniu § 2 rozporządzenia ministerialnego z 16 stycznia 1929 (poz. 69 Dz. Ust.). (5 lipca 1938 r. L. Rej. 481/36).

Dr Włodzimierz Orski

b. I Prezes Najw. Tryb. Adm.

ORZECZNICTWO NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO

Kodeks Karny.

Art. 2. Przepis art. 2 § 1 kk. o stosowaniu ustawy względniejszej odnosi się tylko do wyrokowania a nie do zatarcia skazania. (18 X 1938 r. K. N. 222/38).

Art. 31, 41. Łączna kara więzienia nie może być wymierzana w miesiącach i dniach, gdyż w myśl przepisu art. 41 § 1 kk., który ma zastosowanie do przestępstw wojskowych na mocy art. 6 § 1 kkw., karę więzienia wymierza się tylko w miesiącach i latach. (13 XII 1938 r. K. N. 444/38).

Art. 35. Wobec przepisu art. 35 kk. połączenie kar z prawomocnych wyroków obejmujących przestępstwa popełnione również po wydaniu przez sąd I instancji pierwszego z tych wyroków — jest niedopuszczalne. (17 V 1938 K. N. 153/38).

Art. 45, 46, 90 kk. w związku z art. 25 przepisów wprowadz. kk. i pr. o wykr. W myśl art. 1 i 2 kk. tylko w stosunku do osób skazanych na utratę praw publicznych lub obywatelskich praw honorowych, a więc praw, objętych art. 45 względnie 46 kk., okres 10-letni zaczyna biec od dnia odzyskania przez skazanego zdolności do nabycia utraconych praw. W stosunku do wszystkich innych skazanych okres ten należy liczyć od dnia odbycia kary pozbawienia wolności, albowiem przepis art. 90 § 2 kk. jako wyjątek od zasady wypowiedzianej w § 1 art. 90 kk. nie dopuszcza interpretacji rozszerzającej. Stosowanie jakiegokolwiek analogii do przepisów z art. 45 i 46 w związku z art. 90 § 1 kk. z tego powodu, że skazanie na karę więzienia (d. p.) zgodnie z art. 28 i 30 kk. 03 r. pociągało za sobą utratę praw, zbliżonych co do swego rodzaju do praw wyszczególnionych w art. 45 i 46 kk., jest niedopuszczalne z uwagi na zasadę prawną, że stosowanie analogii w prawie karnym materialnym może mieć miejsce jedynie w celu wyjaśnienia poszczególnych przepisów (analogia iuris) a nie tworzenia nowych przepisów (analogia legis). Jeżeli chodzi natomiast o przepis art. 25 przep. wprowadz. kk. o stosowaniu do skutków skazania przepisów dotychczasowych, to przepis ten przy załatwianiu próśb o zatarcie skazania może mieć wpływ na obliczenie 10-letniego okresu, przewidzianego w art. 90 § 1 kk., tylko wtedy, gdy utrata praw została orzeczoną względnie nastąpiła z mocy samego prawa w myśl dawniej obowiązujących kodeksów karnych — na zawsze, względnie na

okres przekraczający 10-letni termin, przewidziany w art. 90 § 1 kk. W tych wyjątkowych wypadkach zatarcie skazania nie mogłoby mieć miejsca niezależnie od upłynięcia terminu przewidzianego w art. 90 § 1 kk. przez cały czas trwania niezdolności do odzyskania utraconych praw. (20 XII 1938 K. N. 407/38).

Art. 54. 1. Przy wymiarze kary sąd niewątpliwie winien rozważać kwestię prewencji ogólnej, jednakże przede wszystkim winien wziąć pod rozwagę indywidualne właściwości sprawy oraz okoliczności wyszczególnione w przepisie art. 54 kk. (28 X 1938 K. N. 333/38).

2. Pobudki działania w myśl art. 54 kk. są podstawowym czynnikiem represji karnej. (13 XII 1938 K. N. 376/38).

3. Nie przyznanie się do winy i wykrętne tłumaczenie się jako pozostające w granicach zagwarantowanego ustawą prawa oskarżonego bronięcia się w sposób jaki uzna dla siebie za odpowiedni, nie stanowią w żadnym wypadku okoliczności obciążającej. (30 XII 1938 K. N. 398/38).

4. Przy ocenie czy dany czyn jest przestępstwem mniejszej wagi, sąd musi mieć na względzie przede wszystkim okoliczności przedmiotowe czynu i stopień jego szkodliwości dla dyscypliny oraz porządku prawnego w wojsku. (17 I 1939 K. N. 471/38).

Art. 61 1. Przepis art. 61 § 2 kk., pozostawiając sądowi zupełną swobodę przy ocenie warunków zawieszania, obowiązuje jednak sąd do rozważenia wymienionych w tym artykule warunków w związku i zgodnie z okolicznościami sprawy, by przypuszczenie co do niepopelnienia nowego przestępstwa nie było dowolne. (4 X 1938 K. N. 297/38).

2. Nie zastosowanie postanowień art. 61 § 1 kk. nie wymaga uzasadnienia nie mniej jednak, skoro sąd kwestią tą zajmuje się i wyraźnie odmawia zastosowania tego przepisu, winien powody tej odmowy szczegółowo uzasadnić, a nie ograniczać się do wzmianki, że w sprawie brak warunków z § 2 art. 61 kk. (20 I 1939 K. N. 385/38).

Art. 90. I. Na zasadzie art. 90 kk może być zatarte skazanie, gdy zostało ono połączone z karą wydalenia z wojska. Na zasadzie bowiem art. 6 § 1 kkw. przepis art. 90 kk. ma zastosowanie także i do przestępstw wojskowych. Kodeks karny wojskowy nie wprowadza żadnych zmian tego przepisu a w szczególności na wypadek gdy skazanie połączone jest z karą dodatkową w kkw. (wydalenie z wojska, degradacja lub wydalenie z korpusu oficerskiego). Za tem zatarcie takiego skazania w myśl art. 90 kk. uzależnione jest

jedynie od warunków w tymże przepisie podanych. Przepis wyjątkowy art. 90 § 2 ma zastosowanie jedynie w przypadku połączenia ze skazaniem kary dodatkowej z art. 44 lit. a. lub b. kk. i jako wyjątkowy nie może być wykładany rozszerzająco a w szczególności w tym rozumieniu, by pod powyższe kary można było podciągać także i kary dodatkowe z kkw. (17 V 1938 K. N. 117/38).

2. Zatarcie skazania nie wywiera żadnego wpływu na wykonanie kary i skutki kary. Przywrócenie stopnia oficerskiego na zasadzie art. 20 § 2 dekretu Prez. Rzpl. z dnia 12 III 1937 r. o służbie wojskowej oficerów (Dz. Ustaw nr 20 poz. 128) nie należy do sądu, lecz do władz administracyjnych wojskowych i może nastąpić tylko w razie ustania przyczyny pozbawienia stopnia tj. w razie uchylenia wyroku w części orzekającej wydalenie z wojska. (20 V 1938 K. N. 134/38).

Art. 91. Wykazy strawnego w rachunkowości płatnika są dokumentami w znaczeniu art. 91 § 3 kk. (6 V 1938 K. N. 113/38).

Art. 140. 1. Zeznania złożone przed żandarmerią pozostają pod taką samą sankcją jak i zeznania sądowe. (7 X 1938 K. N. 317/38).

2. Do zaistnienia wyst. z art. 140 § 1 kk. nie jest konieczne aby zeznania dotyczyły ściśle określonych faktów; wystarcza świadome ukrycie przed sądem pewnych faktów, jeśli sprawca zdaje sobie sprawę, że przez to szkodzi wymiarowi sprawiedliwości. (25 XI 1938 K. N. 371/38).

Art. 187. 1. Przestępstwo z art. 187 kk. jest występkiem umyślnym; sprawca, podrabiający dokument, powinien wiedzieć, że sporządzony przezeń akt może mieć znaczenie dokumentu, stwierdzającego stosunek prawny i w celu uczynienia z fałsyfikatu takiego właśnie użytku powinien działanie swoje przedsięwziąć i wykonać. (6 V 1938 K. N. 113/38).

2. Jakkolwiek dyspozycja art. 187 kk. zawiera dwa stany faktyczne, a więc podrobienie dokumentu w celu użycia za autentyczny i użycie podrobionego za autentyczny, to jednak nie ulega żadnej wątpliwości, że jeśli fałszujący korzysta równocześnie sam ze sfalszowanego w tym właśnie celu dokumentu, następuje pochłonięcie stanu faktycznego użycia dokumentu przez stan faktyczny sfalszowania tegoż. (13 XII 1938 K. N. 376/38).

Art. 225. 1. Przyjęcie kwalifikacji z art. 225 § 2 kk. nie wyklucza zastosowania przy wymiarze kary przepisu art. 18 § 1 kk. (28 X 1938 K. N. 333/38).

2. Przyjęcie kwalifikacji z art. 225 § 2 kk. wyraźnie wskazuje na to, że sąd w działaniu oskarżonego dopatrył się czynu, wywołanego silnym wzruszeniem psychicznym. (24 I 1939 K. N. 439/38).

Art. 239. Podstawę do zastosowania przepisu art. 239 § 2 kk. może stanowić wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego a nie jego otoczenia. (16 XII 1938 K. N. 387/38).

256. Wypowiedziane słowa mające obrazić godność osobistą nie muszą być obiektywnie obrażające tj. obiektywnie i powszechnie za obelżywe uznane. Istotę bowiem występków z art. 256 § 1 kk. mogą wypełniać również słowa i zdania, które ze względu na formę i okoliczności ich wypowiedzenia naruszyły poczucie godności osobistej obrażonego. Pod względem podmiotowym nie jest wymagany bezpośredni zamiar obrażenia lecz wystarcza świadomość obrazy godności osobistej innej osoby i godzenie się na to. (6 V 1938 K. N. 132/38).

Art. 262. Fakt niemożności ustalenia przez sąd, na co sprawca zużył przywłaszczone pieniądze, nie wyklucza uznania go winnym Przywłaszczenia. (5 VIII 1938 K. N. 259/38).

Art. 286. Mylnym jest pogląd, że przy winie umyślnej o ile rozchodzi się o czyn przewidziany w art. 286 kk. motywem działania może być tylko chęć korzyści majątkowej. Ustawodawca bowiem w artykule tym wyraźnie odróżnia umyślne działanie sprawcy w celu osiągnięcia korzyści majątkowych lub osobistych, przewidziane w § 2 tego artykułu i także umyślne działanie, ale już z innych motywów, przewidziane w § 1. (22 III 1938 K. N. 27/38).

Art. 286 i 292. Stewardzi, działający przy Komitecie do spraw wyścigów konnych, nie mogą być podmiotem przestępstw urzędniczych, zatem steward za swą działalność na tym stanowisku nie może odpowiadać za przestępstwo z art. 286 łącznie z art. 292 kk. Stewardzi nie są urzędnikami państwowymi, ani samorządowymi; nie można też uznać, by wykonywali oni zlecone im czynności w zakresie zarządu państwowego, lub samorządowego. Zebranie stewardów nie jest również instytucją prawa publicznego. Za instytucję bowiem prawa publicznego mogą być uznane tylko takie instytucje, które w samym tekście prawa, ustalającego ich byt prawny, obowiązki i uprawnienia zostały uznane za podmioty prawa publicznego. Kwestię wyścigów konnych normuje ustawa z dnia 22 VI 1925 r. (Dz. Ust. nr 74/25 poz. 512). Ustawa ta, a zresztą i żadna inna ustawa, nie tylko nie uznaje zebrania stewardów za instytucję prawa publicznego, ale w ogóle o zebraniu stewardów nie wspomina. (20 XII 1937 K. N. 388/37).

Eugeniusz Bogdzewicz, ppułk. aud.

B. INNE SPRAWY SĄDOWE

NIKTÓRE ZAŁOŻENIA PROJEKTU KOD. POST. NIESP. O POSTĘPOWANIU SPADKOWYM

W roku bieżącym ogłoszony został drukiem przez Komisję Kodyfikacyjną projekt przepisów o postępowaniu spadkowym, opracowany w pierwszym czytaniu przez podkomisję formalnego prawa procesowego.

Stanowiąc one będą jeden z rozdziałów części szczegółowej kod. post. niespor., którego część ogólna ogłoszona była w 1936 r.

Projekt normuje cały tok postępowania, poczynając od momentu zabezpieczenia majątku, pozostałego po zmarłym, a kończąc na działach spadku między spadkobiercami, względnie, likwidacji spadku.

Projekt, aczkolwiek przejął niektóre powszechnie uznane instytucje procesowe z obecnie obowiązujących ustaw dzielnicowych, jednocześnie je doskonalić, oparty jest jednak na pewnych samostanowionych założeniach, nadających mu cechy odrębne. Tworzy on całość, zmierzającą do ustanowienia norm, odpowiadających potrzebom współczesnym i opartych na wszechstronnym zbadaniu zagadnień, związanych z regulacją spadku.

Projekt, wychodząc z założenia jednolitości sukcesji, stoi na stanowisku, że całe postępowanie spadkowe powinno być skoncentrowane w jednym sądzie, a sądem tym jest „sąd spadku”, tj. sąd grodzki miejsca ostatniego zamieszkania spadkodawcy. Sąd spadku jest wyłącznie właściwy do przeprowadzenia całego postępowania spadkowego, chociażby poszczególne przedmioty ruchome lub nieruchome znajdowały się w innym okręgu sądowym. Od tej zasady projekt odstępuje tylko wyjątkowo w razie nieodzownej konieczności. Zachodzi to, gdy spadkodawca nie miał zamieszkania w Polsce. Wówczas sądem spadku jest sąd grodzki, w którego okręgu znajduje się majątek spadkowy. Jeżeli zaś nie ma i tej podstawy, sądem spadku będzie sąd, w którego okręgu ma siedzibę Sąd Najwyższy. W obu tych przypadkach zasada jednolitości spadku została również utrzymana.

Chociaż ze względów celowości wypadło niektóre czynności powierzyć innemu sądowi, jak np. zabezpieczenie majątku spadkowego, znajdującego się w innym okręgu sądowym (art. 2 proj.)

¹ Komisja Kodyfikacyjna. Podkomisja postępowania niespornego. Zeszyt 3. „Projekt księgi drugiej kodeksu postępowania niespornego. Rozdział o postępowaniu spadkowym. Projekt przep. wprowadz. Uzasadnienie”. Warszawa 1939.

albo wciągnięcie do inwentarza takiego majątku (art. 26), nie osłabia to jednak przyjętej w projekcie zasady, gdyż każdy z tych sądów po dokonaniu czynności przekazuje swoje akta sądowi spadku (art. 37). Również ze względu celowości dopuszczono przeprowadzenie działu majątku spadkowego przez inny sąd, ale tylko wówczas, gdy majątek spadkowy znajduje się w innym okręgu albo jeżeli wszyscy uczestnicy postępowania zamieszkują w innym okręgu. W tych przypadkach sąd spadku na wniosek jednego z uczestników może, stosownie do okoliczności, przekazać sprawę innemu według powyższych kryteriów sądowi.

Zasada jednolitości spadku zastosowana została również do spadków po cudzoziemcach (art. 150) z zastrzeżeniem wszakże, iż postępowanie spadkowe co do majątku nieruchomego, położonego w Polsce, przeprowadza się według ogólnych przepisów o postępowaniu spadkowym.

Drugim bardzo ważnym założeniem projektu jest prawie całkowite wyłączenie działania sądu z urzędu. Sąd podejmuje czynności z urzędu tylko w razach wyjątkowych, gdy zachodzi potrzeba zabezpieczenia spadku z powodu nieobecności spadkobierców albo ze względu na ochronę praw spadkobierców, nie mających zdolności do działań prawnych i nie mających zastępcy ustawowego (art. 5 § 2).

Zasada działania na wniosek dotyczy nie tylko wszczęcia postępowania, lecz także każdego poszczególnego jego stadium. Jeżeli więc, np. spadkobierca zażądał zabezpieczenia spadku, nie znaczy to, by miało także nastąpić spisanie inwentarza. Będzie ono dokonane, o ile spadkobierca zgłosi o to oddzielny wniosek (art. 22). Również wymagany jest odrębny wniosek o stwierdzenie praw do spadku (art. 47), o likwidację spadku (art. 96) albo o dział spadku (art. 135).

Poważne znaczenie ma również norma art. 21 projektu, według której, jeżeli spadkobiercy nie objęli spadku, sąd na wniosek wierzyciela spadkodawcy wyznacza tymczasowego kuratora spadku. Kurator ten może być pozywany w sprawach z tytułu roszczeń przeciwko spadkodawcy, jak również może sam zapożywać, gdy zajdzie tego potrzeba. W ten sposób nadana została masie spadkowej podmiotowość procesowa w czasie, gdy niewiadomo jeszcze, kto jest powołany do brania spadku, albo gdy spadkobiercy nie zdolali jeszcze objąć majątku spadkowego. Jest to wielkie ułatwienie zarówno w zakresie ochrony praw ewentualnych spadkobierców, jak i w zakresie ochrony interesów wierzycieli spadkodawcy, którym dana jest możliwość dochodzenia roszczeń przed zakończeniem przewodu spadkowego. Jest to poniekąd roz-

szerzenie granic zabezpieczenia spadku, wprowadzone w interesie spadkobierców i wierzycieli spadku.

Na uwagę zasługują także przepisy o „likwidacji spadku”, która w postaci, przyjętej przez projekt nie była przewidziana w dotychczasowych ustawach dzielnicowych. Likwidacja spadku jest instytucją zbliżoną do upadłości. Zmierza ona do równomiernego zaspokojenia wierzycieli spadkodawcy w drodze spieniężenia majątku spadkowego w trybie, podobnym do postępowania upadłościowego (art. 96 i n.). Likwidacja może być także zakończona w ten sposób, że majątek spadkowy obejmą wierzyciele w miejsce zapłaty (art. 111), albo że będzie on objęty przez spadkobiercę, który na zaspokojenie wierzycieli wypłaci sumę, odpowiadającą wartości majątku (art. 112 i 115).

Dział majątku spadkowego między spadkobiercami ma być dokonywany w ten sposób, że każdemu z nich wydzielona będzie s c h e d a w n a t u r z e . Jest to zasada, od której można odstąpić tylko wówczas, gdy podział w naturze jest niemożliwy. W tym przypadku majątek będzie spieniężony celem podziału osiągniętej sumy. Nie zawsze jednak sprzedaż będzie konieczna. Jeżeli bowiem przedmiotem działu jest gospodarstwo rolne albo ogrodowe, nie dające się podzielić w naturze, sąd może przyznać majątek jednemu ze spadkobierców, pozostałym zaś — wyznaczyć spłaty pieniężne, oznaczając jednocześnie termin spłat i sposób ich zabezpieczenia. Przepis ten (art. 147) ma na celu uniknięcie sprzedaży gospodarstwa w obce ręce i zatrzymanie tego gospodarstwa w rodzinie spadkodawcy. Nie jest także wyłączone przyznanie gospodarstwa kilku spadkobiercom łącznie.

Wacław Miszewski (Warszawa)